

Czimmer Julianna Andrea

Az áruforgalmi tevékenység hatása a vagyonra

A követelménymodul megnevezése:

Az áruforgalmi tevékenység tervezése, irányítása, elemzése

A követelménymodul száma: 0003-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-007-50

A GAZDASÁGI ESEMÉNYEK ÉS A KERESKEDELEMBEN HASZNÁLT LEGFONTOSABB BIZONYLATOK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A boltban Önnek akár eladóként, akár pénztárosként, akár vezetőként különböző nyomtatványokat, bizonylatokat kell átvennie, ellenőriznie, kezelnie, kitöltenie. Nevezzen meg bizonylatokat, amelyek a bolti áru- és pénzmozgáshoz, egyéb bolti folyamatokhoz kapcsolódnak!

Írja ezeket az alábbi helyre!

Egyet válasszon ki a felsoroltak közül, és foglalja össze, hogy meglátása szerint mi a szerepe, és milyen szabályokra kell ügyelni a kitöltésénél!

Válaszaikat beszéljék meg a szaktanár irányítása mellett, majd egészítsék ki saját vázlatukat az elhangzottakkal!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A GAZDASÁGI ESEMÉNYEK

Gazdasági esemény minden olyan esemény, amely változást idéz elő a vállalkozás vagyonában.

Ezek a gazdasági események lehetnek olyanok, melyek a vagyon értékét is befolyásolják, de olyanok is, amelyek csak a vagyon összetételét alakítják. Így tehát egy-egy gazdasági esemény hatására nőhet vagy csökkenhet a vagyon értéke, vagy változhat az eszközök összetétele, a források összetétele.

A gazdasági események hatásával a vagyonra a következő fejezetben foglalkozunk, előtte ismerkedjünk meg a gazdasági eseményekhez kapcsolódó bizonylatokkal!

A BIZONYLATOK

A bizonylatok szerepe, hogy rögzíti az egyes gazdasági események bekövetkezése körülményeit. Rögzítésre kerül annak oka, összege, időpontja. Ahhoz, hogy a vállalkozások könyvvezetésének alapjául szolgálhassanak meg kell felelniük a törvényi előírásoknak és rendelkezniük kell a formai, tartalmi kellékekkel.

A bizonylat a gazdasági eseményről kiállított hiteles dokumentum, amely rendelkezik a számviteli törvényben meghatározott minden formai és tartalmi elemmel.

Könyvelni csak bizonylatok alapján szabad. Ezt nevezik bizonylati elvnek.

A gazdasági esemény bekövetkezésének időpontjában ki kell állítani a megfelelő bizonylatot.

A bizonylati fegyelem azt jelenti, hogy minden gazdasági eseményről bizonylatot kell kiállítani.

A vállalkozásoknak ki kell alakítani saját bizonylati rendjüket.

Ebben meghatározzák, hogy melyek az alkalmazott bizonylatok, megfogalmazzák a bizonylatok kiállításának, befogadásának, kezelésének, őrzésének szabályait, természetesen a számviteli törvény előírásainak érvényesítésével.

A bizonylatok csoportosítása

1. Keletkezési helyük szerint:

- belső bizonylatok: amelyeket a vállalkozás állított ki,
- külső bizonylatok: amelyeket nem a vállalkozás állított ki.

2. Kiállításuk szerint:

- elsődleges bizonylatok: amelyek az esemény bekövetkeztekor keletkeznek
- másodlagos bizonylatok: amelyeket az elsődleges bizonylatok alapján készítenek.

3. Számadási kötelezettségük, kezelésük szerint:

- szigorú számadásra kötelezett bizonylatok, amelyek sorszámozottak, kiadásukat, kiállításukat szabályozzák, minden példányával el kell számolni, és nem javíthatóak, hiba esetén újat kell kiállítani belőlük, valamint
- nem szigorú számadásra kötelezett bizonylatok.

4. Anyaguk, megjelenésük alapján:

- papír alapú (a klasszikus kézzelfogható) bizonylatok,
- elektronikus, melyek a számítógépes nyilvántartások elemei.

Az áru- és pénzmozgás alapvető bizonylatai a kereskedelmi vállalkozásoknál

A kereskedelemben használt legfontosabb bizonylatok értelemszerűen az áru- és pénzmozgáshoz kapcsolódnak. Az áru- és pénzmozgáshoz kapcsolódó bizonylatok pl. az árubeszerezés számlái, a szállítólevelek, a banki átutalások, a csekkek, valamint az értékesítés bizonylatai, mint pl. számlák, nyugták, szállítólevelek, pénztárbizonylatok, stb. Ezekon kívül számos bizonylat kiállítására kerül sor a belső gazdasági eseményekhez kapcsolódóan. Van bizonylata a vevőkártalanításnak, a selejtezésnek, az árváltozásnak, a leltárnak, a munkabérek nyilvántartásának, a munkaügyi nyilvántartásoknak, az eszközök nyilvántartásának, stb.

Az alábbiakban csak néhány, a leggyakrabban alkalmazott bizonylattal ismerkedünk meg.

1. Számla, egyszerűsített számla, nyugta

(A 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról" alapján)

A számla

A jogszabály előírja a számla kibocsátási kötelezettséget. Ez azt jelenti, hogy az adóalany köteles a termékértékesítéséről, szolgáltatásnyújtásáról a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője részére, – ha az, az adóalanytól eltérő más személy vagy szervezet,– számla kibocsátásáról gondoskodni. Számla kiállítható élő idegen nyelven és magyarul.

A számla kötelező adattartalma (az általános forgalmi adóról szóló törvény 169.§ alapján):

- a) a számla kibocsátásának kelte;
- b) a számla sorszáma, amely a számlát kétséget kizáróan azonosítja;
- c) a termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának adószáma, amely alatt a termék értékesítését, szolgáltatás nyújtását teljesítette;
- d) a termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének adószáma, amely alatt, mint adófizetésre kötelezettek a termék értékesítését, szolgáltatás nyújtását teljesítették;
- e) a termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának, valamint a termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének neve és címe;
- f) az értékesített termék megnevezése, annak jelölésére – a számlakibocsátásra kötelezett választása alapján – az ÁFA törvényben alkalmazott vtsz., továbbá mennyisége, illetőleg a nyújtott szolgáltatás megnevezése, annak jelölésére – a számlakibocsátásra kötelezett választása alapján – az ÁFA törvényben alkalmazott SZJ, továbbá mennyisége, feltéve, hogy az természetes mértékegységben kifejezhető;
- g) a teljesítés időpontja, ha az eltér a számla kibocsátásának keltétől;
- h) az adó alapja, továbbá az értékesített termék adó nélküli egységára, illetőleg a nyújtott szolgáltatás adó nélküli egységára, ha az természetes mértékegységben kifejezhető, valamint az alkalmazott árengedmény, feltéve, hogy azt az egységár nem tartalmazza;
- i) az alkalmazott adó mértéke;
- j) az áthárított adó, kivéve, ha annak feltüntetését e törvény kizárja;
- k) adómentesség esetében, valamint abban az esetben, ha adófizetésre a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője kötelezett, jogszabályi hivatkozás vagy bármely más, de egyértelmű utalás arra, hogy a termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása
 - ka) mentes az adó alól, vagy
 - kb) után a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője az adófizetésre kötelezett.

SZÁMLA

Sorszám: EA 2345670002

A számlakibocsátó neve, címe:				A vevő neve és címe:			
Adószám:				Adószám:			
A fizetés módja:		A teljesítés időpontja:		A számla kelte:		A fizetés határideje:	
A termék (szolgáltatás) megnevezése, besorolási száma, egyéb jellemzői	Menny. egysége	Mennyisége	Egységára (ÁFA-nélkül)	Értéke (ÁFA nélkül)	ÁFA kulcsa	Áthárított ÁFA összege	Értéke, ÁFA-val együtt
A számlában szereplő ÁFA részletezése	...%	%	%		Összesen
Számlaérték ÁFA nélkül							
AZ ÁFA összege							
A számla végösszege							

A számla 3 példányos:

- az első a vevőé,
- a második a könyvelésé,
- a harmadik a tömbben marad.

A számlakibocsátás időpontja (az ÁFA tv. szerint)

A számlát készpénzes vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz alkalmazása esetén azonnal, a teljesítéskor, egyéb esetben pedig 15 napon belül kell kiállítani.

163. § (1) Az adóalany a számla kibocsátásáról legkésőbb

a) a teljesítésig,

b) előleg fizetése esetében a fizetendő adó megállapításáig, de legfeljebb az attól számított ésszerű időn belül köteles gondoskodni.

(2) Az (1) bekezdésben említett ésszerű idő

a) az ellenértéknek – ideértve az előleget is – készpénzzel vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel történő megtérítése esetében haladéktalan,

b) egyéb, az a) pont alá nem tartozó olyan esetben, amelyben a számla áthárított adót tartalmaz, vagy annak áthárított adót kellene tartalmaznia, 15 napon belüli számlakibocsátási kötelezettséget jelent.

Az egyszerűsített (vagy készpénzfizetési) számla

Egyszerűsített számlát kell kibocsátani, ha

- az adóalany vagy nem adóalany jogi személy által fizetett előlegről, ha az előleg forintban kifejezett összeg; illetve nem adóalany személy vagy nem adóalany nem jogi személyiségű szervezet által fizetett előlegről, ha az előleg forintban kifejezett összeg és az előleget fizető kifejezetten kéri a számla kibocsátását. (Nem adóalany által fizetett előleget nem kötelező számlával dokumentálni; ha a vevő – megrendelő – kéri számla kibocsátását, akkor a számlát ki kell bocsátani, de nem kötelező teljes adattartalmú számlát kiállítani, hanem elégséges az egyszerűsített adattartalmú kibocsátása.)
- minden olyan esetben, amikor az ellenérték a teljesítés napjáig készpénzzel vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel megfizetésre került és az értékadatok forintban kifejezettek. (Az adóalany részére alapesetben számlát kell kibocsátani, de ebben az esetben a számla helyett egyszerűsített adattartalmú számla bocsátható ki; nem adóalany vevő – megrendelő – esetében a nyugta mellett, ha a vevő megrendelő) számlát kér, akkor a számla helyett egyszerűsített adattartalmú számla bocsátható ki.)

Minimális tartalma:

- a számla sorszáma,
- a számla kibocsátásának kelte,
- a termékértékesítést teljesítő, szolgáltatást nyújtó adóalany neve, címe és adószáma,
- a vevő neve, címe, illetve ha a vevő az adó fizetésére kötelezett, annak adószáma,
- a termék (szolgáltatás) megnevezése, valamint VTSZ/SZJ besorolási száma,
- a termék, szolgáltatás mennyiségi egysége és mennyisége,
- a termék, szolgáltatás adóval együtt számított egységára,
- a termék (szolgáltatás) adóval együtt számított ellenértéke összesen,
- a meghatározott százalékérték.

Az egyszerűsítés itt a számlához képest a következők:

- csak az adóval növelt árat illetve értéket tartalmazza,
- ha az alkalmazott adó összegét nem tüntetik fel, akkor a végösszeg ÁFA tartalmát kell csak feltüntetni, (pl. a 25%-os ÁFA kulcsnál 20 %).

Az egyszerűsített számla kiállítható kézzel, az egyszerűsített számlatömb bizonylatának kitöltésével, illetve pénztárgéppel vagy számítógéppel.

A számítógéppel elkészült számla meg kell feleljen a törvényben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek, de megjelenése, kivitele az alkalmazott szoftvertől függ.

Kézzel kiállított egyszerűsített számla

KÉSZPÉNZFIZETÉSI SZÁMLA

Sorszám EA 234567002

A számlakibocsátó neve, címe: Adóazonosító szám:		A vevő neve és címe: A számla kelte:		
A termék (szolgáltatás) megnevezése, besorolási száma	Menny. egysége	Mennyisége	Egységára (ÁFA-val növelt)	Értéke, mely% ÁFA-t tartalmaz
A számla fizetendő végösszege:				
Az áthárított adó % értéke:			%

Pénztárgéppel kiállított egyszerűsített számla:

ELADÓ CÉG NEVE
ELADÓ CÉG SZÉKHELYE
BOLT NEVE
BOLT CÍME
ELADÓ CÉG ADÓSZÁMA

----- **EGYSZERŰSÍTETT SZÁMLA** -----

SZÁMLASZÁM: 123456789/1234/00001

VEVŐ NEVE: _____XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
VEVŐ CÍME 1: _____XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
VEVŐ CÍME 2: _____XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

VTSZ	MENNY. ME.	EGYSÉGÁR	ÉRTÉK/ÁFA
MEGNEVEZÉS			
1234567890	1 DB	115	
UTIKÖNYV			115 A
1111111111	1,234 kg	1000	
SZALÁMI			1 234 B

A - 04,76% :			115
B - 13,04% :			1 234

ÖSSZESEN:			1 349Ft
KÉSZPÉNZ:			1 500 Ft
VISSZAJÁRÓ:			151 Ft

TOVÁBBÉRTÉKESÍTÉS ESETÉN A JÖVEDÉKI
TERMÉK SZÁRMAZÁSÁNAK IGAZOLÁSÁRA
NEM ALKALMAS

A SZÁMLA KÉT PÉLDÁNYBAN KÉSZÜLT

BIZONYLATSZÁM: 1234/00002
2006. 01. 15. 11:15
AP 123456789

1. ábra. Gépi egyszerűsített számla¹

¹ forrás. www.apeh.hu

A számlák megjelenési formája

Számla papíron vagy elektronikus úton egyaránt kibocsátható.

Az elektronikus úton kibocsátott számlára vonatkozó szabályok az ÁFA tv. alapján:

175. § (1) Számlát elektronikus úton kibocsátani, illetőleg ilyen alapon rendelkezésre álló számlára e törvényben szabályozott jogot alapítani, kizárólag abban az esetben lehet, ha a számla és az abban foglalt adattartalom sértetlensége és eredetiségének hitelessége biztosított.

(2) Az (1) bekezdésben említett követelménynek való megfelelés érdekében az elektronikus úton kibocsátott számlát

- a) az elektronikus aláírásról szóló törvény rendelkezései szerinti, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással és minősített szolgáltató által kibocsátott időbélyegzővel kell ellátni; vagy
- b) az elektronikus adatcsererendszerben (a továbbiakban: EDI) elektronikus adatként kell létrehozni és továbbítani.

(3) A (2) bekezdés b) pontja alkalmazásának feltétele, hogy a számlakibocsátásra kötelezett és a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője előzetesen és írásban megállapodjon az EDI alkalmazásáról és használatáról.

(4) A (2) bekezdés b) pontja alkalmazása esetében a számlakibocsátásra kötelezett köteles gondoskodni arról is, hogy havi rendszerességgel az adott hónapban kibocsátott számlákról papíron kiegészítő összesítő jelentés készüljön, és azt a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője megkapja.

(5) Külön jogszabály az (1) bekezdésben említett követelménynek való megfelelés érdekében az elektronikus úton kibocsátott számlára egyéb rendelkezéseket is megállapíthat.

A nyugta

A kereskedők a leggyakrabban az értékesítéskor nyugtát állítanak ki.

Azért van lehetőség a számla helyett nyugta kiállítására, mivel az ÁFA törvény szerint, ha a vásárló a termék vagy szolgáltatás ellenértékét a teljesítéssel egyidejűleg kifizeti, és nem kéri a számla kibocsátását, akkor a kereskedő mentesül a számlakibocsátási kötelezettség alól, de köteles nyugtát kiállítani.

A fentiek alapján a kiskereskedelemben a vásárlók a vásárolt áruk ellenértékét azonnal kifizetik vagy készpénzzel, vagy bankkártyával, illetve más készpénzt helyettesítő eszközzel, mint pl. utalvánnyal. Így ha nem kéri a számla kibocsátását a kereskedőknek elegendő a nyugtaadási kötelezettségnek eleget tenniük.

Nem kell nyugtát kiállítani

- sajtótermék értékesítésekor,
- a szerencsejáték szervezéséről szóló törvény hatálya alá tartozó szerencsejáték szolgáltatást nyújtása esetén,
- kezelőszemélyzet nélküli automataberendezés útján teljesíti termék értékesítését, szolgáltatás nyújtását.

Nyugtakibocsátási kötelezettség²

165. § (1) alapján

(b) Mentésül a számlakibocsátási kötelezettség alól az adóalany abban az esetben, ha a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője az ellenérték adót is tartalmazó összegét legkésőbb a teljesítésig készpénzzel, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel vagy pénzhelyettesítő eszközzel maradéktalanul megtéríti, és számla kibocsátását az adóalanytól nem kéri.

166. §

(1) Abban az esetben, ha az adóalany a 165. § (1) bekezdésének b) pontja szerint mentesül a számlakibocsátási kötelezettség alól, köteles a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője részére nyugta kibocsátásáról gondoskodni.

(2) Nyugta helyett az adóalany számla kibocsátásáról is gondoskodhat. Ebben az esetben mentesül a külön jogszabályban előírt gépi kiállítású nyugtakibocsátási kötelezettség alól.

A nyugta adattartalma:

- a nyugta kibocsátásának kelte;
- a nyugta sorszáma, amely a nyugtát kétséget kizáróan azonosítja;
- a nyugta kibocsátójának adószáma, valamint neve és címe;
- a termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának adót is tartalmazó ellenértéke.

Nyugta kizárólag papíron bocsátható ki.

A nyugta kiállítása

A nyugta kiállítására lehetőség van pénztárgép vagy nyugtatömb igénybevételével.

Nyugtaadási kötelezettségüket **kizárólag pénztárgéppel, taxaméterrel** teljesíthetik a következő adóalanyok, illetve üzletek:

- a) a taxiszolgáltatást nyújtó adóalanyok,
- b) a gyógyszertárak,

² 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról

c) a kiskereskedelmi, a vendéglátási (kivéve a mozgó szolgáltatásnyújtást), valamint a szálláshely-szolgáltatási, a kölcsönzési és a javítási tevékenységet folytató valamennyi adóalany, üzlet, mozgóbolt, kivéve:

- ca) a betétdíjas göngyöleget visszaváltó üzlet,
- cb) a csomagküldő kereskedelem, kivéve annak nyílt árusítást végző üzlete, bemutatóterme,
- cc) az ipari – kivéve élelmiszeripari – tevékenységet folytató egyéni vállalkozó, ha termelő és értékesítő tevékenységét ugyanabban a helyiségben folytatja,
- cd) a termelői borkimérés,
- ce) az utazási iroda, utazási ügynökség, turisztikai szolgáltató iroda utazási szolgáltatásai tekintetében;

d) a nagykereskedelmi tevékenységet folytató adóalanyok, üzletek a részben vagy egészben készpénzzel vagy készpénz-helyettesítő eszközzel történő kiskereskedelmi értékesítésük tekintetében.

ELADÓ CÉG NEVE	
ELADÓ CÉG SZÉKHELYE	
BOLT NEVE	
BOLT CÍME	
ELADÓ CÉG ADÓSZÁMA	

NYUGTA	

UTIMÖNYV	115 A
SZALÁMI	1 234 B
1,234 kg * 1000 Ft/kg	

ÖSSZESEN:	1 349Ft
KÉSZPÉNZ:	1 500 Ft
VISSZAJÁRÓ:	151 Ft
KÖSZÖNJÜK, HOGY NÁLUNK VÁSÁROLT!	
NYUGTASZÁM:	1234/00001
2006. 01. 15.	11:15
AP 123456789	

2. ábra. Gépi nyugta³

³ forrás: www.apeh.hu

Üzemanyagkút esetében pénztárgépként csak erre a célra kialakított, kútfejjel összekötött, típusjóváhagyott pénztárgép használható.

Az értékesítéskor gépi nyugtát kell kiállítani akkor is, ha a vevő szól, hogy számlát kér, mivel a pénztárgép a készpénzforgalom regisztrálására is szolgál.

A gépi nyugtáját a kibocsátott egyszerűsített számla tömbben maradó ún. tőpéldányára tűzve kell megőrizni. Amennyiben a pénztárgép nyugta, és egyszerűsített számla kibocsátására egyidejűleg alkalmas, úgy külön nyugtát kibocsátani nem kell. Az ilyen típusjóváhagyott pénztárgép adómemóriájában az egyszerűsített számla adatai éppúgy rögzítésre kerülnek, mint a nyugtáé.

Felmentés a pénztárgép kötelező alkalmazása alól

Az állami adóhatóság a nyugtaadásra kötelezett indokolt kérelmére felmentést adhat pénztárgép kötelező alkalmazása alól abban az esetben, ha

- a) szociális vagy egészségügyi helyzete miatt a pénztárgép alkalmazása rá aránytalanul nagy terhet róna,
- b) gazdasági tevékenységének természete vagy tevékenysége végzésének egyéb körülményei miatt a nyugta adása pénztárgép alkalmazásával nem oldható meg, vagy csak aránytalanul nagy megterheléssel lenne megoldható.

Nyugta csak magyar nyelven bocsátható ki.

Számla vagy nyugta javítása, érvénytelenítése

2008. január 1-től megszűnt a helyesbítés és stornó kifejezés. A bizonylatkorrekciók az érvénytelenítés és a módosítás elnevezést viselik.

2. A szállítólevél

A szállítólevél az árut kísérő bizonylat. Lehet sorszámozott és sorszám nélküli is. Igazolja az árumozgást, az áru átadását vagy átvételét, a számlázás alapja lehet.

Ugyanakkor fontos tudni, hogy nem könyvelhetőek a szállítólevél alapján a gazdasági események, és nem fizethető ki e bizonylat alapján az áru ellenértéke.

Szerepe ott hangsúlyos, ahol a könyvelés a tényleges árumozgást kisebb-nagyobb eltéréssel követi, így a tényleges készlet megállapításához nem csak a leszámlázott tételeket, hanem a szállítólevél alapján már úton lévő árutömeget is figyelembe kell venni. Ezt a szállítólevelek segítségével lehet megtenni.

SZÁLLÍTÓLEVÉL

No 0000001

A szállító (név, irányítószám, cím, telex, postafiók, bankszámlaszáma és megnevezése) Szállítva atelepről (raktárból)		A vevő (név, irányítószám, cím, bankszámlaszáma és megnevezése)				
A megrendelés száma, kelte, ügyintézője:		Átvevő megnevezése (név, irányítószám, cím)				
Járatszám						
sorszám	Cikkszám, KSH besorolási szám, ETK szám. Az áru szabályos megnevezése, kódja, minősége és egyéb ismertető jelei	ÁFA kulcs	Menny. egység	Mennyiség	Egységár	Érték
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
Kiadó		Átvételi feljegyzések			Átvevő	
kelet	aláírása	P.H.			kelet	aláírása

3. A bevételi és a kiadási pénztárbizonylat

Szigorú számadásra kötelezett bizonylatok. Szerepük a házipénztárak működésénél hangsúlyos, mivel minden készpénzmozgás esetében ki kell tölteni a megfelelő bizonylatot, de egyéb esetekben is találkozhatunk velük.

A bevételi pénztárbizonylat tartalma:

----- bélyegző helye		BEVÉTELI PÉNZTÁRBIZONYLAT főpénztár			sorszám: B00004321	
.....		által (megbízásából)		fizetettforintot		azaz
.....		forintot az alábbiak szerint kell bevételezni				
Kp forgalmi jogcím	Könyvelési számla	Alap biz. szám	Szöveg			Összeg
Kiállító:	Ellenőr:	Utalványozó:	Könyvelő	Pénztáros:	Összesen:	
Melléklet:	Kelet:	Az összeg befizetőjének aláírása: Személyi igazolvány száma:				

A kiadási pénztárbizonylat tartalma:

----- bélyegző helye		KIADÁSI PÉNZTÁRBIZONYLAT főpénztár			sorszám: 0000000123 kelet:	
.....		-nek a pénztár		fizessen az alábbiak szerintforintot		azaz
.....		forintot az alábbiak szerint kell kifizetni				
Kp forgalmi jogcím	Könyvelési számla	Szöveg			Összeg	
Kiállító:	Ellenőr:	Utalványozó:	Melléklet:	Összesen:		
Melléklet:	Az összeg átvevőjének aláírása: Személyi igazolvány száma:				Pénztáros:	

A bevételi pénztárbizonylat 3 példányos, önátíró dokumentum, melynek első példánya a kiállítóé, második példány a nyugta, amely a befizetőé, és ezzel igazolja a pénz befizetője a meghatározott összeg kifizetését, végül a 3. példány a tömbben marad. Akkor kell kitölteni, ha befizetés történik a pénztárba.

A kiadási pénztárbizonylat 2 példányban készül. Az első példány a könyveléshez szükséges a mellékben megadott példányszámú alpbizonylatokkal együtt. A második példányt a pénztáros őrzi meg. Akkor kell kitölteni, ha kifizetés történik a pénztárból.

4. Pénztár elszámolás

A pénztárelszámolás bizonylata az áruértékesítés bevételeinek ellenőrzésére szolgál. A pénztárgép megfelelő lekérdezésével megtudhatjuk, hogy hány forint a napi bevétel, a pénztár elszámoltatás bizonylatára ezt felvezetve, majd módosítva a megfelelő adatokkal, mint pl. az utalványok, csekkes vagy kártyás fizetések összege, visszáru értéke, váltópénz összege, stb. megkapjuk a napi készpénzforgalom összegét. A tényleges készpénz leltár adatainak rögzítése után összehasonlítjuk a gép szerinti készpénzkészlet és a tényleges készpénzkészlet összegét, és ez képezi a pénztáros elszámoltatásának alapját. A pénztáros a munkájáért ugyanis anyagi és erkölcsi felelősséggel tartozik.

A különböző kereskedelmi vállalkozások különböző pénztár elszámolási bizonylatot alkalmaznak, azonban az alapvető felépítése, a rögzítésre kerülő adatok nagyon hasonlóak.

5. Egyéb, gyakran használt bizonylatok

A vállalkozásoknak szükségük lehet más bizonylatokat alkalmazására is. Ilyen bizonylatok lehetnek pl. a vevőkártalanítási jegyzőkönyv, visszáru jegyzék, árucseré-utalvány, kifogásolási jegyzőkönyv, stb. melyekkel részletesen a 0004 és a 0005 modulhoz tartozó tananyagok keretében ismerkedhetnek meg.

ELADÓ CÉG NEVE
ELADÓ CÉG SZÉKHELYE
BOLT NEVE
BOLT CÍME
ELADÓ CÉG ADÓSZÁMA

----- **VISSZÁRU BIZONYLAT** -----

<<<< **GÖNGYÖLEGJEGY** >>>>

VTSZ	MENNY. ME.	EGYSÉGÁR	MÉGNEVEZÉS	ÉRTÉK/ÁFA
1234567890	-10 DB	40	BOROSÜVEG 0,7 dl	-400 C
C - 16,67% :				-400
ÖSSZESEN:				-400ft

1. PÉLDÁNY

BIZONYLATSZÁM: V/123456789/1234/00002
2006. 01. 15. 11:15

----- **VISSZÁRU BIZONYLAT** -----

3. ábra. Göngyöleg visszáru bizonylat (üvegviszaváltó jegy)⁴

Összefoglalásként válasz a felvetett esetre

Egyénenként eltérő megoldások születhetnek. A teljesség igénye nélkül az alábbi bizonylatok kerülhetnek felsorolásra: a számla, a nyugta, a szállítólevél, a vevőkártalanítási jegyzőkönyv, a selejtezési jegyzőkönyv, a jelenléti ív, a visszáru jegyzék, a pénztár elszámolás bizonylata, az átutalás, stb. Bármelyik szerepének, tartalmi és formai követelményeinek megfogalmazására vonatkozó válasz helyessége ellenőrizhető az információtartalom alapján.

A kiválasztott bizonylat bemutatása, kitöltésének szabályai egyéni megoldások.

⁴ forrás: www.apenh.hu

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Gyakorlati munkahelyén készítsen listát a vállalkozás által gyakran használt bizonylatokról! Írja le nevüket, jellemzőiket, pl. szigorú (szoros) számadásra kötelezett vagy nem, csak a vállalatnál alkalmazzák belső bizonylatként, vagy a szállító partnerekkel, vevőkkel, pénzintézetekkel való kapcsolatban van szerepük, és hogy a tevékenység mely területéhez kapcsolódóan, milyen célból kerül felhasználásra!

Megállapításait az alábbi táblázatban foglalja össze:

Megnevezés	Jellemző	Felhasználás

2. Az alábbi ábra segítségével nevezze meg a nyugta kötelező kellékeit! A képen karikázza be őket!

4. ábra. Nyugta II.

3. Mit állíthat ki a kereskedő az alábbi esetekben? Tegyen a megfelelő oszlopba X jelet! (Egy sorban több jelre is szükség lehet)

Esemény	Pénztárgépi nyugta	Számla	Egyszerűsített számla
A vevő bankkártyával fizeti ki az árut és nem kér számlát			
A vevő átutalással fizet			
A vevő (természetes személy) előleget fizet és számlát kér			
A vevő készpénzzel fizeti ki az árut és nem kér számlát			
A vevő készpénzzel fizet és számlát kér			

Megoldás

1. Egyénekenként eltérő megoldások szülehetnek. A teljesség igénye nélkül néhány bizonylat jellemzése és felhasználási területe:

Megnevezés	Jellemző	Felhasználás
Szállítói számla	Szoros számadásra kötelezett	Árubeszerzés
Vevő számára kiállított számla	Szoros számadásra kötelezett	Áruértékesítés
Szállítólevél	Lehet szoros számadású is	Árubeszerzés v. értékesítés
Áruforgalmi jelentés	Szoros számadású	A bolt elszámoltatása
Pénztár elszámoltatás	Szoros számadású	A pénztáros elszámoltatása
Üvegviszaváltó jegy	Nem szoros számadású	A visszáru (göngyöleg) forgalom elszámolása a pénztárban
Szabadság nyilvántartás	Szoros számadású	A szabadságok nyilvántartása

2.

- a nyugta kibocsátásának kelte;
- a nyugta sorszáma, amely a nyugtát kétséget kizáróan azonosítja;
- a nyugta kibocsátójának adószáma, valamint neve és címe;
- a termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának adót is tartalmazó ellenértéke.

3.

Esemény	Pénztárgépi nyugta	Számla	Egyszerűsített számla
A vevő bankkártyával fizeti ki az árut és nem kér számlát	X		
A vevő átutalással fizet		X	
A vevő (természetes személy) előleget fizet és számlát kér	X		X
A vevő készpénzzel fizeti ki az árut és nem kér számlát	X		
A vevő készpénzzel fizet és számlát kér	X		X

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Önnek, mint a Minta Bt. házipénztárért is felelős dolgozójának ki kell fizetnie a mai napon 22.000,- Ft-ot Próba Jánosnak az elvégzett javítási szolgáltatások ellenértékéért. A Próba János által kiállított számla száma: AF23456.

Töltse ki ennek megfelelően az alábbi kiadási pénztárbizonylatot!

Kiadási pénztárbizonylat		sorszám:000000123		
bélyegző helye		főpénztár		
..... -nek		kelet:		
..... a pénztár		fizessen az alábbiak szerintforintot azaz		
..... forintot, az alábbiak szerint kell kifizetni				
Kp forgalmi jogcím	Könyvelési számla	Szöveg		Összeg
Kiállító:	Ellenőr:	Utalványozó:	Melléklet:	Összesen:
Könyvelő:	Az összeg átvevőjének aláírása: Személyi igazolvány száma:			Pénztáros:

Hány példányos a bizonylat, és mi az egyes példányok szerepe?

2. feladat

Önnek, mint a Minta Bt. házipénztárért is felelős dolgozójának a mai napon befizetnek előlegként 120.000,- Ft-ot. Az összeg befizetője Pénzes Pál. Az alapbizonylat száma: 55.

Töltse ki az alábbi bevételi pénztárbizonylatot!

Kp forgalmi jogcím		Könyvelési számla	Alap biz. szám	Szöveg		Összeg
Kiállító:	Ellenőr:	Utalványozó:	Könyvelő	Pénztáros:	Összesen:	
Melléklet:	Kelet:	Az összeg befizetőjének aláírása: Személyi igazolvány száma:				

Hány példányos a bizonylat, és mi az egyes példányok szerepe?

3. feladat

Milyen bizonylat/bizonylatok kapcsolható(k) az alábbi eseményekhez? Töltse ki a táblázatot!

Esemény	Bizonylat/bizonylatok
Áruértékesítés	
Áruátvétel	
Áremelkedés	
Leltározás	
Pénztár elszámoltatás	
Készpénzbevétel házipénztárba	
Selejtezés	
Munkaidő nyilvántartás	
Árrendelés	

4. feladat

Töltse ki szabályosan az alábbi készpénzfizetési számlát a következő adatok alapján!

Az eladó a Tökéletes Bt, címe: 1232 Budapest, Kossuth L. útja 345. Adószáma 1234567890.

A vevő az Ön egyik családtagja. A számlát a mai napon állítja ki a következő termékekre:

- VTSZ 19059060, Túrósbukta leveles tésztából, egységára 220 Ft/db, vásárolt mennyiség 20 db, ÁFA 25%
- VTSZ 19059060, Ízeslevél leveles tésztából, egységára 180 Ft/db, vásárolt mennyiség 20 db, ÁFA 25%
- VTSZ 22029010, Gyümölcslé 12%-os, literes kiserelés, egységár 150 Ft/l, vásárolt mennyiség 10 liter, ÁFA 25%

KÉSZPÉNZFIZETÉSI SZÁMLA

Sorszám:AE123456

A számlakibocsátó neve, címe: Adóazonosító szám:		A vevő neve és címe:		
		A számla kelte:		
A termék (szolgáltatás) megnevezése, besorolási száma	Menny. egysége	Mennyisége	Egységára (ÁFÁ-val növelt)	Értéke, mely% ÁFÁ-t tartalmaz
A számla fizetendő végösszege:				
Az áthárított adó % értéke:			%

MEGOLDÁSOK

1. feladat

-----Minta Bt----- bélyegző helye		KIADÁSI PÉNZTÁRBIZONYLAT főpénztár		sorszám:0000000123 kelet:2010. július 16.	
Próba János...-nek a pénztár fizessen az alábbiak szerint 22.000,0...forintot azazhuszonkettőezer..... forintot, az alábbiak szerint kell kifizetni					
Kp forgalmi jogcím	Könyvelési számla	Szöveg			Összeg
Szállítói számla		Próba Bt: Javítási szolgáltatás			22.000,-
_____	_____	_____			_____
_____	_____	_____			_____
_____	_____	_____			_____
_____	_____	_____			_____
Kiállító: Studentné	Ellenőr:	Utalványozó:	Melléklet: 1 db AF 23456	Összesen:	22.000,-
Könyvelő:	Az összeg átvevőjének aláírása: Próba János Személyi igazolvány száma: 234589AE				Pénztáros: Studentné

A kiadási pénztárbizonylat 2 példányban készül. Az első példány a könyveléshez szükséges a mellékben megadott példányszámú alpbizonylatokkal együtt. A második példányt a pénztáros őrzi meg. Akkor kell kitölteni, ha kifizetés történik a pénztárból.

2. feladat

____Minta Bt____ bélyegző helye		BEVÉTELI PÉNZTÁRBIZONYLAT főpénztár			sorszám: B00004321	
...Pénzes Pál... által (megbízásából) fizetett 120.000,0 forintot azazegyszázhuszezer..... forintot az alábbiak szerint kell bevételezni						
Kp forgalmi jogcím	Könyvelési számla	Alap biz. szám	Szöveg			Összeg
Előleg befiz.		55	Előleg árura			120.000,0
_____	_____	_____	_____			_____
_____	_____	_____	_____			_____
_____	_____	_____	_____			_____
Kiállító: Studentné	Ellenőr:	Utalványozó:	Könyvelő	Pénztáros: Studentné	Összesen:	120.000,0
Melléklet: 1 db	Kelet: 2010. július 16.	Az összeg befizetőjének aláírása: Pénzes Pál Személyi igazolvány száma: 999555AB				

A bevételi pénztárbizonylat 3 példányos, önátíró dokumentum, melynek első példánya a kiállítóé, második példány a nyugta, amely a befizetőé, és ezzel igazolja a pénz befizetője a meghatározott összeg kifizetését, végül a 3. példány a tömbben marad. Akkor kell kitölteni, ha befizetés történik a pénztárba.

3. feladat

Esemény	Bizonylat/bizonylatok
Áruértékesítés	Számla, egyszerűsített számla, nyugta, szállítólevél
Áruátvétel	Szállítói számla, egyszerűsített számla, szállítólevél
Áremelkedés	Árváltozási jelentés
Leltározás	Leltárjegy, leltárív
Pénztár elszámoltatás	Pénztár elszámolás
Készpénzbevétel házipénztárba	Bevételi pénztárbizonylat
Selejtezés	Selejtezési jegyzőkönyv
Munkaidő nyilvántartás	Jelenléti ív
Árrendelés	Megrendelőkönyv, megrendelő lap

4. feladat

KÉSZPÉNZFIZETÉSI SZÁMLA

Sorszám:AE123456

A számlakibocsátó neve, címe: Adóazonosító szám: Tökéletes Bt, címe: 1232 Budapest, Kossuth L. útja 345. Adószáma 1234567890		A vevő neve és címe: Minta Manka 1232 Bp. Soroksári út 678.		
		A számla kelte: Budapest, 2010. július 17.		
A termék (szolgáltatás) megnevezése, besorolási száma	Menny. egysége	Mennyisége	Egységára (ÁFÁ-val növelt)	Értéke, mely ...20.....% ÁFÁ-t tartalmaz
VTSZ 19059060, Túrósbukta leveles tésztából	Db	20	220	4.400,-
VTSZ 19059060, Ízeslevél leveles tésztából	Db	20	180	3.600,-
VTSZ 22029010, Gyümölcslé 12%-os	L	10	150	1.500,-
=====	=====	=====	=====	=====
=====	=====	=====	=====	=====
=====	=====	=====	=====	=====
=====	=====	=====	=====	=====
=====	=====	=====	=====	=====
=====	=====	=====	=====	=====
=====	=====	=====	=====	=====
A számla fizetendő végösszege: Kilencezer-ötszáz forint				9.500,-
Az áthárított adó % értéke:			20.....%

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Ön egy kereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozás tulajdonosa. Sorolja fel, milyen elemekből állhat a vállalkozásának vagyona?

Válaszaikat beszéljék meg a szaktanár irányítása mellett, majd egészítsék ki saját vázlatukat az elhangzottakkal!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A BESZÁMOLÁSI KÖTELEZETTSÉG, ADATSZOLGÁLTATÁSOK RENDSZERE

A gazdálkodó szervezet a működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év könyveinek zárását követően, a számviteli törvényben meghatározott könyvvezetéssel alátámasztott beszámolót köteles – magyar nyelven – készíteni.

A beszámolóknak megbízható és valós összképet kell adnia a gazdálkodó vagyonáról, annak összetételéről (eszközeiről és forrásairól), pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről.

A beszámoló formája az éves nettó árbevétel nagyságától, a mérleg főösszegétől, a foglalkoztatottak létszámától, mindezek határértékeitől függ. A beszámoló lehet:

- éves beszámoló,
- egyszerűsített éves beszámoló,
- összevont (konszolidált) éves beszámoló,
- egyszerűsített beszámoló.

Könyvvezetési kötelezettség

A könyvvezetés az a tevékenység, amelynek keretében a gazdálkodó a tevékenysége során előforduló, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére kiható gazdasági eseményekről – e törvényben rögzített szabályok szerint – folyamatosan nyilvántartást vezet és azt az üzleti év végével lezárja.

Kettős könyvvitelt köteles vezetni minden vállalkozó, – kevés kivételtől eltekintve. A kivételeket a számviteli törvény határozza meg.

A vállalkozások értékelésének egyik legfontosabb számviteli dokumentuma vagyonsmérleg, a másik az eredménykimutatás. Ez utóbbival részletesen a 12. tananyagelem foglalkozik, itt csak a kapcsolódását mutatjuk be a vagyonsmérleghez.

A VAGYONSMÉRLEG

A vagyon: a gazdálkodó alanyok birtokában levő javak és értékek összege.

A vagyon elemei tehát nem csak kézzelfogható, tárgyiasult formában léteznek, hanem vannak nem tárgyiasult vagyonelemek is, mint pl. a hírnév értéke.

A vagyonmérleg: a gazdálkodó alanyok vagyonsát mutatja be annak megjelenési formája és eredete szerint csoportosítva, ezer Ft-ban.

A vagyonsmérleg – törvényben meghatározott (2000. évi C törvény a számvitelről), – előírt tagolása: "A" változat

Eszközök (aktívák)	Források (passzívák)
A. Befektetett eszközök	D. Saját tőke
I. Immateriális javak	I. Jegyzett tőke
1. Alapítás-átszervezés aktivált értéke	Ebből: visszavásárolt tulajdoni részesedés névértéken
2. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)
3. Vagyon értékű jogok	III. Tőketartalék
4. Szellemi termékek	IV. Eredménytartalék

AZ ÁRUFORGALMI TEVÉKENYSÉG HATÁSA A VAGYONRA

5. Üzleti vagy cégérték	V. Lekötött tartalék
6. Immateriális javakra adott előlegek	VI. Értékelési tartalék
7. Immateriális javak érték helyesbítése	1. Érték helyesbítés értékelési tartaléka
II. Tárgyi eszközök	2. Valós értékelés értékelési tartaléka
1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	VII. Mérleg szerinti eredmény
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek	E. Céltartalékok
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	
4. Tenyészállatok	
5. Beruházások, felújítások	
6. Beruházásokra adott előlegek	1. Céltartalék a várható kötelezettségekre
7. Tárgyi eszközök érték helyesbítése	2. Céltartalék a jövőbeni költségekre
III. Befektetett pénzügyi eszközök	3. Egyéb céltartalék
1. Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban	F. Kötelezettségek
2. Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban	
3. Egyéb tartós részesedés	I. Hátrasorolt kötelezettségek
4. Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban	1. Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
5. Egyéb tartósan adott kölcsön	2. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
6. Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	3. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben
7. Befektetett pénzügyi eszközök érték helyesbítése	II. Hosszú lejáratú kötelezettségek
8. Befektetett pénzügyi eszközök értékelési különbözete	
B. Forgóeszközök	1. Hosszú lejáratra kapott kölcsönök
I. Készletek	2. Átváltoztatható kötvények
1. Anyagok	3. Tartozások kötvénykibocsátásból
2. Befejezetlen termelés és félkész termékek	4. Beruházási és fejlesztési hitelek
3. Növendék-, hízó- és egyéb állatok	5. Egyéb hosszú lejáratú hitelek
4. Késztermékek	6. Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
5. Áruk	7. Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
6. Készletekre adott előlegek	8. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek
II. Követelések	III. Rövid lejáratú kötelezettségek
1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)	1. Rövid lejáratú kölcsönök

2. Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	– ebből: az átváltoztatható kötvények
3. Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	2. Rövid lejáratú hitelek
4. Váltókövetelések	3. Vevőktől kapott előlegek
5. Egyéb követelések	4. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)
6. Követelések értékelési különbözete	5. Váltótartozások
7. Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete	6. Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
III. Értékpapírok	7. Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
1. Részesedés kapcsolt vállalkozásban	8. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek
2. Egyéb részesedés	9. Kötelezettségek értékelési különbözete
3. Saját részvények, saját üzletrészek	
4. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	10. Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete
5. Értékpapírok értékelési különbözete	
IV. Pénzeszközök	G. Passzív időbeli elhatárolások
1. Pénztár, csekkek	1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása
2. Bankbetétek	
C. Aktív időbeli elhatárolások	2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása
1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása	3. Halasztott bevételek
2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	
3. Halasztott ráfordítások	
Eszközök összesen	Források összesen

A mérleg összesen sorában az **eszközök és források értéke mindig meg kell, hogy egyezzen egymással**, hiszen ugyanazt a vagyont csoportosítják egyrészt megjelenése (eszközök vagy aktívák), másrészt eredete (források, vagy passzívák) alapján.

Eszközök

A mérlegben **eszközként kell kimutatni** a vállalkozó rendelkezésére, használatára bocsátott, a vállalkozó működését szolgáló befektetett eszközöket és forgóeszközöket – a bérbe vett eszközök kivételével –, függetlenül attól, hogy azok tulajdonjoga csak törvényben, szerződésben rögzített feltételek teljesítése után kerül át a vállalkozóhoz, továbbá az aktív időbeli elhatárolásokat.

Az eszközöket rendeltetésük, használatuk alapján kell a befektetett eszközök vagy a forgóeszközök közé sorolni.

A. **Befektetett eszközként** olyan eszközt szabad kimutatni, amelynek az a rendeltetése, hogy a tevékenységet, a működést tartósan, legalább egy éven túl szolgálja. A befektetett eszközök közé az immateriális javakat, a tárgyi eszközöket, a befektetett pénzügyi eszközöket kell besorolni.

I. Az immateriális javak között a mérlegben a nem anyagi eszközöket kell kimutatni. Ezek:

- a vagyoni értékű jogok (az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok kivételével), a szellemi termékek felhasználási joga, a licencek, továbbá a koncessziós jog, a játékjog, valamint az ingatlanhoz nem kapcsolódó egyéb jogok,
- a szellemi termékek, mint pl. a találmány, az iparjogvédelemben részesülő javak közül a szabadalom és az ipari minta, a szerzői jogvédelemben részesülő szoftver termékek, az egyéb szellemi alkotások, a jogvédelemben nem részesülő, de titkossága révén monopolizált javak közül a know-how és gyártási eljárás, a védjegy, függetlenül attól, hogy azt vásárolták vagy a vállalkozó állította elő, illetve használatba vették-e azokat vagy sem,
- az üzleti vagy cégérték: üzleti vagy cégértékként kell kimutatni cégvásárlás esetén a jövőbeni gazdasági haszon reményében teljesített többletkifizetés összegét,
- az immateriális javakra adott előlegek, valamint az immateriális javak értékhelyesbítése.

II. A tárgyi eszközök között a mérlegben azokat a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett anyagi eszközöket kell kimutatni, amelyek tartósan – közvetlenül vagy közvetett módon – szolgálják a vállalkozó tevékenységét, továbbá az ezen eszközök beszerzésére (a beruházásokra) adott előlegeket és a beruházásokat, valamint a tárgyi eszközök értékhelyesbítését. Ezek:

- az ingatlanok: földterület, telek, telkesítés, erdő, ültetvény, épület, egyéb építmény, illetve az ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok, mint pl. földhasználat, a haszonélvezet és használat, a bérleti jog, a szolgalmi jog,
- műszaki berendezés, gép, jármű, üzemi és üzleti felszerelés: a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett, a vállalkozó tevékenységét közvetlenül szolgáló erőgépeket, erőművi berendezéseket, egyéb gépeket, berendezéseket, műszereket és szerszámokat, szállítóeszközöket, hírközlő berendezéseket, számítástechnikai eszközöket, a tevékenységi profilt meghatározó vasúti, közúti, vízi- és légitömegközlekedési eszközöket, valamint az itt felsorolt, bérbe vett eszközökön végzett és aktivált beruházást, felújítást,

- egyéb berendezés, felszerelések, járművek közé tartoznak azok a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett, a műszaki berendezések, gépek, járművek közé nem tartozó gépek, berendezések, felszerelések, járművek, amelyek a vállalkozó tevékenységét közvetetten szolgálják. Ilyenek különösen: az egyéb üzemi (üzleti) gépek, berendezések, felszerelések, járművek, az irodai, igazgatási berendezések, felszerelések, az üzemkörön kívüli berendezések, felszerelések, járművek, valamint az itt felsorolt, bérbe vett eszközökön végzett és aktivált beruházás, felújítás
- tenyészállatok között kell kimutatni azokat az állatokat, amelyek a tenyésztés, a tartás során leválasztható terméket (szaporulatot, más leválasztható állati terméket) termelnek, és a tartási költségek ezen termékek értékesítése során megtérülnek, vagy az egyéb (igateljesítmény, őrzési feladat, lovagoltatás) hasznosítás biztosítja a tartási költségek megtérülését, függetlenül attól, hogy azok meddig szolgálják a vállalkozási tevékenységet.
- a beruházások, felújítások között kell kimutatni a rendeltetésszerűen használatba nem vett, üzembe nem helyezett eszközök bekerülési értékét, továbbá a már használatba vett tárgyi eszközökön végzett bővítéssel, rendeltetésváltozással, átalakítással, élettartam-növeléssel, felújítással összefüggő munkák – még nem aktivált – bekerülési értékét.

III. A befektetett pénzügyi eszközök között a mérlegben azokat az eszközöket (részeseadás, értékpapír, adott kölcsön) kell kimutatni, amelyeket a vállalkozó azzal a céllal fektetett be más vállalkozónál, adott át más vállalkozónak, hogy ott tartós jövedelemre (osztalékra, illetve kamatra) tegyen szert, vagy befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőséget érjen el.

A befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítését szintén a befektetett pénzügyi eszközök között kell a mérlegben kimutatni.

B. A forgóeszközök csoportjába a mérlegben a készleteket, a vállalkozó tevékenységét nem tartósan szolgáló követeléseket, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, tulajdoni részeseadést jelentő befektetéseket, pénzeszközöket kell besorolni.

I. A készletek a vállalkozó tevékenységét közvetlenül vagy közvetve szolgáló olyan eszközök,

- a) amelyeket a rendszeres (szokásos) üzleti tevékenység keretében értékesítési céllal szereztek be, és azok a beszerzés és az értékesítés között változatlan állapotban maradnak (árúk, göngyölegek, közvetített szolgáltatások), bár értékük változhat,
- b) amelyek az értékesítést megelőzően a termelés, a feldolgozás valamely fázisában vannak [befejezetlen termelés (ideértve a befejezetlen, még ki nem számlázott szolgáltatást is), félkész termékek] vagy már feldolgozott, elkészült állapotban értékesítésre várnak (késztermékek),
- c) amelyeket az értékesítendő termékek előállítására vagy a szolgáltatások nyújtása során fognak felhasználni (anyagok).

II. Követelések azok a különféle szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből jogszerűen eredő, pénzürtékben kifejezett fizetési igények, amelyek a vállalkozó által már teljesített, a másik fél által elfogadott, elismert termékértékesítéshez, szolgáltatás teljesítéséhez, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, tulajdoni részesedést jelentő befektetés értékesítéséhez, kölcsönnyújtáshoz, előlegfizetéshez (beleértve az osztalékélelőleget is) kapcsolódnak, valamint a különféle egyéb követelések, ideértve a vásárolt követeléseket, a térítés nélkül és egyéb címen átvett követeléseket, a bíróság által jogerősen megítélt követeléseket is.

Kereskedelmi vállalkozások esetében természetesen a leggyakoribb a vevőkkel szembeni követelés.

III. Értékpapírok. A forgóeszközök között értékpapírként a forgatási célból, átmeneti, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, illetve tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket kell kimutatni.

IV. A pénzeszközök a készpénzt, az elektronikus pénzeszközöket és a csekkeket, továbbá a bankbetéteket foglalják magukban.

C. Aktív időbeli elhatárolásként – elkülönítetten – kell a mérlegben kimutatni az üzleti év mérlegének fordulónapja előtt felmerült, elszámolt olyan összegeket, amelyek költségként, ráfordításként (ideértve a halasztott ráfordításokat is) csak a mérleg fordulónapját követő időszakra számolhatók el, valamint az olyan járó árbevétel, kamat- és egyéb bevételeket, amelyek csak a mérleg fordulónapja után esedékesek, de a mérleggel lezárt időszakra számolandók el, továbbá a 68. § (1) bekezdése szerinti különbözetből az eredményt csökkentő tételként még el nem számolt összeget.

Források

A mérlegben **forrásként** a saját tőkét, a céltartalékokat, a kötelezettségeket és a passzív időbeli elhatárolásokat kell szerepeltetni.

D. A saját tőke a – jegyzett, de még be nem fizetett tőkével csökkentett – jegyzett tőkéből, a tőketartalékból, az eredménytartalékból, a lekötött tartalékból, az értékelési tartalékból és a tárgyév mérleg szerinti eredményéből tevődik össze.

I. Jegyzett tőke részvénytársaságnál, korlátolt felelősségű társaságnál, egyéb vállalkozónál (ha e tekintetben cégbírósági bejegyzési kötelezettség terheli) a cégbíróságon bejegyzett tőke a létesítő okiratban meghatározott összegben.

II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőkeként kell kimutatni alapításkor, illetve a jegyzett tőke emelésekor a (3) bekezdés szerint a cégbíróságon bejegyzett tőkének a tulajdonosok (a tagok) által még be nem fizetett, nem pénzbeli hozzájárulás esetén a társaság rendelkezésére még nem bocsátott összegét, ha a bejegyzés utáni befizetést, rendelkezésre bocsátást jogszabályi felhatalmazás alapján a létesítő okirat, illetve annak módosítása megengedi. (Értelemszerűen ennek a tételnek negatív az előjele)

III. A tőketartalék a jegyzett tőkén felüli, a tulajdonosok (a tagok) által tartósan rendelkezésre bocsátott – ténylegesen átadott – tőke.

IV. Eredmény tartalék: a korábbi évek mérlegszerinti eredményeinek összege, a felhalmozott mérlegszerinti eredmény.

V. A lekötött tartalék a tőketartalékból, illetve az eredménytartalékból lekötött összegeket és a kapott pótbefizetés összegét foglalja magában.

VI. Értékelési tartalék összege az értékhelyesbítéssel azonos összegű saját forrás. Lehet:

- értékhelyesbítés értékelési tartalékba
- valós értékelés értékelési tartaléka

VII. Mérlegszerinti eredmény a tárgyév eredménykimutatásában megjelenő mérlegszerinti eredmény összege.

E. **Céltartalék**: Az adózás előtti eredmény terhére céltartalékot kell képezni – a szükséges mértékben – azokra a múltbeli, illetve a folyamatban lévő ügyletekből, szerződésekből származó, harmadik felekkel szembeni fizetési kötelezettségekre, amelyek a mérlegfordulónapon valószínű vagy bizonyos, hogy fennállnak, de összegük vagy esedékességük időpontja még bizonytalan és azokra a vállalkozó a szükséges fedezetet más módon nem biztosította.

F **Kötelezettségek** azok a szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből eredő, pénzürtékben kifejezett elismert tartozások, amelyek a szállító, a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz, valamint az állami vagy önkormányzati vagyon részét képező eszközök – törvényi rendelkezés, illetve felhatalmazás alapján történő – kezelésbevételéhez kapcsolódnak. A kötelezettségek lehetnek

- hátrasoroltak,
- hosszú és
- rövid lejáratúak.

G. **Passzív időbeli elhatárolásként** kell elkülönítetten kimutatni

- a) a mérleg fordulónapja előtt befolyt, elszámolt bevételt, amely a mérleg fordulónapja utáni időszak árbevételét, bevételét képezi,
- b) a mérleg fordulónapja előtti időszakot terhelő költséget, ráfordítást, amely csak a mérleg fordulónapja utáni időszakban merül fel, kerül számlázásra,
- c) mérleg fordulónapja és elkészítésének időpontja között a vállalkozóval szemben érvényesített, benyújtott, ismertté vált, a mérleggel lezárt üzleti évhez kapcsolódó kártérítési igényt, késedelmi kamatot, kártérítést, bírósági költséget,
- d) a mérleggel lezárt üzleti évhez kapcsolódó, a jóváhagyásra jogosult testület által megállapított, kötelezettségként ki nem mutatott prémiumot, jutalmat, azok járulékát.

AZ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓ VAGYONMÉRLEGE

Eszközök		Források	
A Befektetett eszközök		D. Saját tőke	
		I. Jegyzett tőke	
I. Immateriális javak		II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)	
		III. Tőketartalék	
II. Tárgyi eszközök		IV. Eredménytartalék	
		V. Lekötött tartalék	
III. Befektetett pénzügyi eszközök		VI. Értékelési tartalék	
		VII. Mérleg szerinti eredmény	
B. Forgóeszközök		E. Céltartalékok	
I. Készletek		F. Kötelezettségek	
II. Követelések		I. Hátrasorolt kötelezettségek	
III. Értékpapírok		II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	
IV. Pénzeszközök		III. Rövid lejáratú kötelezettségek	
C. Aktív időbeli elhatárolások		G. Passzív időbeli elhatárolások	
Eszközök összesen		Források összesen	

EGY KIS KITÉRŐ: AZ EREDMÉNYKIMUTATÁS

Az **eredménykimutatás** a vállalkozó tárgyévi mérleg szerinti, a vállalkozónál maradó adózott eredményének levezetését – az ellenőrzés megállapításai alapján az előző üzleti év(ek) mérleg szerinti eredményét módosító jelentős összegű hibák eredményre gyakorolt hatását elkülönítetten – tartalmazza, az eredmény keletkezésére, módosítására ható főbb tényezőket, a mérleg szerinti eredmény összetevőit, kialakulását mutatja be.

Az üzleti év **mérleg szerinti eredményét** az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye, a pénzügyi műveletek eredménye (a kettő együtt a szokásos vállalkozási eredmény) és a rendkívüli eredmény együttes összegéből (adózás előtti eredmény) az adófizetési kötelezettség levonásával (összevontan adózott eredmény), az osztalékra, részesedésre, a kamatozó részvények kamatára igénybe vett eredménytartalékkal növelt, a jóváhagyott osztalékkal, részesedéssel, a kamatozó részvények kamatával csökkentett összegben kell meghatározni.

Az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye – a vállalkozó döntésétől függően – kétféle módon állapítható meg:

- a) az üzleti évben elszámolt értékesítés nettó árbevételének, az eszközök között állományba vett saját teljesítmények értékének, az egyéb bevételeknek, valamint az üzleti évben elszámolt anyagjellegű ráfordítások, személyi jellegű ráfordítások, értékcsökkenési leírás és egyéb ráfordítások együttes összegének különbözeteként (összköltség eljárással),
- b) az üzleti évben elszámolt értékesítés nettó árbevételének és az értékesítés közvetlen költségei, az értékesítés közvetett költségei különbözetének, valamint az egyéb bevételek és az egyéb ráfordítások különbözetének összevont értékeként (forgalmi költség eljárással).

ÖSSZEFÜGGÉS A VAGYONMÉRLEG ÉS AZ EREDMÉNYKIMUTATÁS KÖZÖTT

A vagyonmérlegben "Mérlegszerinti eredmény" címszó alatt az adott évben, az eredménykimutatásban kimutatható mérleg szerinti eredmény szerepel. Ez azt jelenti, hogyha a tárgy év mérleg szerinti eredménye negatív, akkor az a vagyont csökkenti, míg ha pozitív, akkor növeli.

A GAZDASÁGI ESEMÉNYEK HATÁSA A VÁLLALKOZÁS VAGYONÁRA

Mint az előző fejezetben már említettük, vannak olyan gazdasági események, amelyek csak a vagyon összetételét változtatják meg, míg mások a vagyon összegét is befolyásolják.

Nézzünk erre néhány példát!

1. Az **árubeszerzés** 30 napos fizetési határidővel növeli a vállalkozás vagyonmérlegének eszköz oldalát, pontosabban annak forgóeszközeit (Készletek, azon belül áruk) és növeli a forrás oldalt is, mert nőnek a vállalkozás kötelezettségei, mégpedig a "Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)" címen. Tulajdonképpen a források összege az "idegen forrás" igénybevételével nőtt meg.

Így a vagyonmérleg mindkét oldala nőtt a beszerzett áruk értékével.

2. Nézzük, mi történik, ha **kifizetik ezt a számlát!**

A vállalkozás eszközoldalán a forgó eszközök, azon belül a pénzeszközök értéke csökken (feltehetően a bankbetét, mivel halasztott fizetésnél jellemzően átutalással fizetnek), míg a forrás oldalon csökkennek a vállalat kötelezettségei (igénybevett idegen forrásai épp ezzel az értékkel. Tehát csökken a vállalkozás vagyona mind az eszköz, mind a forrás oldalon.

3. Mi változik, ha **készpénzt veszünk fel a házipénztárba?** Az eszközök összetétele változik csak, mivel a forgóeszközök, pénzkészletek értékén belül a bankszámla csökken, míg a pénztár (készpénzkészlet) nő.

4. Mi történik, ha **árut vásárolunk készpénzért** vagy azonnali fizetésre?

A forgóeszközökön belül nő a készletek, (árak) értéke és csökken a pénzkészlet, (bankszámla vagy pénztár) értéke. Így a vagyon értéke változatlan marad.

5. Mi változik áruértékesítéskor?

Csökken a forgóeszközök értéke a készletek (árúk) értékében, míg készpénzes értékesítéskor emelkedik a pénzkészlet értéke, halasztott fizetésnél pedig nő a követelések (vevőkkel szembeni követelések) összege. Csak hogy a vállalkozás drágábban értékesít, mint ahogy beszerez, hová lesz az árrés, az hol okoz változást? A vállalkozás az értékkülönböt az eredménytartalék számlára vezeti fel. Így nő az eszköz oldal, de nő a forrás oldal is.

Összefoglalásként válasz a felvetett esetre

Egyenként eltérő megoldások születhetnek. A legjellemzőbb vagyonelemek lehetnek:

- az árukészlet,
- a pénzkészlet,
- a bolt berendezési tárgyai, (üzlettér, raktár, szociális helyiségek),
- a vállalkozás járműve(i),
- az üzlethelyiség,
- a reklámeszközök,
- az irodatechnikai és számítástechnikai felszerelések,
- a bolti felszerelések, mint pl. árazó, szeletelő, csomagoló, mérleg, stb,
- kis értékű eszközök, mint pl. kések, kávéfőző, stb.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. A gyakorlati munkahelyén körülnézve, tapasztalatai birtokában válasszon ki 10 eszközt, majd töltsse ki az alábbi táblázatot!

Eszköz megnevezése	Felhasználási célja	Helye a vagyonszámlán

2. Döntse el az alábbi eseményekről, hogy a vagyon összetételét vagy a vagyon értékét befolyásolja! A megfelelő helyre tegyen X-et!

Gazdasági esemény	Csak összetételt befolyásol	A vagyon főösszegét befolyásolja
Árubeszerzés készpénzért		
Árubeszerzés 60 napos fizetési határidőre		
Áruértékesítés készpénzért		
Részvények vásárlása forgatási céllal		
Készpénz befizetés bankszámlára		
Selejtezés		
Hitelfelvétel		
Hitel törlesztése		
Áruértékesítés 15 napos fizetési határidővel		

3. Alkossanak 3–4 fős kis csoportokat az osztályban! Beszéljék meg a csoportban, milyen célra használhatják a vagyonmérleget, mikor érdemes megvizsgálni a vállalkozás vagyonmérlegét!

Mit érdemes különösen megvizsgálni? Milyen következtetéseket vonhatunk le belőle?

Megállapításaikat az alábbi helyre írják!

A szaktanár moderálása mellett beszéljék meg a csoportok által kialakított szempontokat, majd, ha szükséges, egészítsék ki saját vázlatukat!

4. Ön egy illatszer és vegyi áru boltot kíván nyitni. Gondolja végig, milyen eszközökre lenne szüksége az üzlet elindításához. Melyeket sorolná mindenképpen a Befektetett eszközök, és melyeket sorolná mindenképpen a Forgóeszközök csoportjába? Megállapításait az alábbi helyre írja!

Megoldás

1. Tanulónként eltérő megoldások születhetnek! Néhány példa a teljesség igénye nélkül:

Eszköz megnevezése	Felhasználási célja	Helye a vagyonmérlegben
Hűtőpult	Árutárolás, bemutatás	Befektetett eszköz, tárgyi eszköz, műszaki berendezések, gépek, járművek
Közép- és faliallványok	Árutárolás, bemutatás	Befektetett eszköz, tárgyi eszköz, műszaki berendezések, gépek, járművek
Pénztárgép	Ellenérték elszámolása, bevétel rögzítése	Befektetett eszköz, tárgyi eszköz egyéb berendezések, felszerelések, járművek
Árazó pisztoly	Termékek beárazása	Befektetett eszköz, tárgyi eszköz, egyéb berendezések, felszerelések, járművek
Számítógép	Készletnyilvántartás, számlázás, adminisztrációs tevékenységek, stb.	Befektetett eszköz, tárgyi eszköz, egyéb berendezések, felszerelések, járművek
Targonca, olajpumpás kéziemelő	Árumozgatás	Befektetett eszköz, tárgyi eszköz, műszaki berendezések, gépek, járművek
Árukészlet	Értékesítés	Forgóeszköz, készletek, áruk
Toll, papír, irodaszer	Adminisztráció	Forgóeszköz, készletek, anyagok
Telefon	Kommunikáció, kapcsolattartás	Befektetett eszköz, tárgyi eszköz

2.

Gazdasági esemény	Csak összetételt befolyásol	A vagyon főösszegét befolyásolja
Árubeszerzés készpénzért	X	
Árubeszerzés 60 napos fizetési határidőre		X
Áruértékesítés készpénzért		X
Részvények vásárlása forgatási céllal	X	
Készpénz befizetés bankszámlára	X	
Selejtezés		X
Hitelfelvétel		X
Hitel törlesztése		X
Áruértékesítés 15 napos fizetési határidővel		X

3.

Mivel a vagyonmérleg tartalmazza a vállalkozás vagyonának összetételét, illetve annak alakulását, ezért érdemes megvizsgálni, ha egy vállalkozásba kívánunk befektetni, vagy tartós együttműködést akarunk vele kialakítani.

Érdemes megvizsgálni akkor is, ha a vállalkozásnak nagyobb összegű kereskedelmi hitelt nyújtunk.

Ha a saját vállalkozásunkról van szó, akkor is nagyon fontos megvizsgálni a mérleget illetve annak összegét és összetételét, mert a saját gazdálkodásunkra vonatkozó információkat vizsgálhatjuk meg koncentráltan.

A mérlegben érdemes vizsgálni a teljesség igénye nélkül pl.:

- az eszközök összetételét, értékbeli változását, különös tekintettel az árukészlet és pénzkészlet valamint a kötelezettségek összevetésére,
- a vállalkozás kintlévőségeinek összegét, alakulását (követelések),
- a saját tőke összegét, alakulását,
- az eredménytartalék és mérlegszerinti eredmény összegét, alakulását,
- a kötelezettségek, különösen a bankkal szembeni és a szállítók felé fenn álló kötelezettségek alakulását, stb.

4.

Tanulónként eltérő megoldások szülehetnek. A teljesség igénye nélkül:

Üzlethelyiség minimum két bejárattal, árutárolásra alkalmas eszközök a raktárban és az elárúsító térben, mérleg, mérőszalag, csomagolóanyag, íróasztal/számítógépasztal, számítógép, számológép, írószer, irodaszerek, pecsét, takarítószer, pénztárgép, pénztárszalag, számlatömb, nyugtatömb, vásárlók könyve, , vagyonvédelmi eszközök, stb.

Mindenképpen befektetett eszköz: Üzlethelyiség minimum két bejárattal, árutárolásra alkalmas eszközök a raktárban és az elárúsító térben, mérleg, íróasztal/számítógépasztal, számítógép, pénztárgép, tűzoltó berendezés

Mindenképpen forgóeszköz: mérőszalag, csomagolóanyag, számológép, írószer, irodaszerek, pecsét, takarítószer, pénztárszalag, számlatömb, nyugtatömb, vásárlók könyve.

A vagyonvédelmi eszközök jellegüktől függően lehetnek befektetett vagy forgóeszközök is.

5.

A hiba keresése a mérleg főösszegénél kezdődik. A két oldal, – eszközök és források– mindig egyenlő kell, hogy legyen. Jelen esetben a források értéke 400 ezer Ft-tal magasabb. Ha megvizsgáljuk az eszközök értékét, megállapíthatjuk, hogy ott megfelelőek a műveletek, tehát a hiba a forrás oldalon található.

A források oldalán a saját tőke összesítése hibás, mivel a jegyzett, de be nem fizetett tőke értéke csökkenti a saját vagyont, s nem növeli, mint ahogy azt számították. Így javítás után a saját tőke értéke csak 1.900,0 ezer Ft lesz, s így a források főösszege 4200,0 ezer Ft.

Ekkor már megegyezik egymással az eszközök és források értéke.

[A hibát, illetve a megjegyzést a jegyzett, de be nem fizetett tőke értékénél (a hibavétés okánál) a táblázatban "dőlő" stílussal szedték.]

Egy vállalkozás adatai 2009-ben ezer Ft-ban

Eszközök (aktívák)		Források (passzívák)	
A Befektetett eszközök	1.000,0	D. Saját tőke	1.900,0
		I. Jegyzett tőke	1.500,0
I. Immateriális javak	100,0	II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke	- 200,0 <i>Negatív előjelű érték!</i>
		III. Tőketartalék	-
		IV. Eredménytartalék	200,0
II. Tárgyi eszközök	750,0	V. Lekötött tartalék	-
		VI. Értékelési tartalék	-
III. Befektetett pénzügyi eszközök	150,0	VII. Mérleg szerinti eredmény	400,0
B. Forgóeszközök	3.000,0	E. Céltartalékok	1.430,0
I. Készletek	1500,0	F. Kötelezettségek	750,0
II. Követelések	100,0	I. Hátrasorolt kötelezettségek	-
III. Értékpapírok	-	II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	500,0
IV. Pénzeszközök	1400,0	III. Rövid lejáratú kötelezettségek	250,0
C. Aktív időbeli elhatárolások	200,0	G. Passzív időbeli elhatárolások	120,0
Eszközök összesen	4.200,0	Források összesen	4200,0

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

A tanult összefüggések alapján számítsa ki a vagyonmérleg elemeti tartalmazó táblázat hiányzó adatait!

Egy kiskereskedelmi tevékenységet folytató Kft adatai ezer Ft-ban

Eszközök (aktívák)	2009	2010	Források (passzívák)	2009	2010
A Befektetett eszközök		2.000,0	D. Saját tőke		
I. Immateriális javak	280,0	280,0	Jegyzett tőke		1500,0
II. Tárgyi eszközök	1.320,0		Tőketartalék	500	500,0
III. Befektetett pénzügyi eszközök	-	500,0	Eredménytartalék	1.000,0	1700,0
B. Forgóeszközök		4.100,0	Mérleg szerinti eredmény	700,0	
I. Készletek	2.800,0	3.000,0	E. Céltartalékok	300,0	450,0
II. Követelések	500,0	350,0	F. Kötelezettségek	1.660,0	1500,0
III. Értékpapírok	-	100,0	Rövidlejáratú kötelezettségek		
IV. Pénzeszközök	760,0		Hosszú lejáratú kötelezettségek	1.200,0	900,0
Eszközök összesen			Források összesen		

Számításait az alábbi helyen jelölje ki!

MUNKATÉNY

2. feladat

Elemesse az alábbi vagyonmérleget! Vizsgálja meg az egyes tételek alakulását, majd válaszoljon a kérdésekre!

Egy nagykereskedelmi tevékenységet folytató Rt. adatai ezer Ft-ban

Eszközök (aktívák)	2009	2010	Források (passzívák)	2009	2010
A Befektetett eszközök	5.000,0	4500,0	D. Saját tőke	4.400,0	5.200,0
I. Immateriális javak	200,0	200,0	Jegyzett tőke	3.500,0	3.500,0
II. Tárgyi eszközök	4.500,0	3970,0	Tőketartalék	200,0	1.200,0
III. Befektetett pénzügyi eszközök	300,0	330,0	Eredménytartalék	1.200,0	700,0
B. Forgóeszközök	5.500,0	5.300,0	Mérleg szerinti eredmény	-500,0	-200,0
I. Készletek	4.500,0	4300,0	E. Céltartalékok	300,0	300,0
II. Követelések	500,0	550,0	F. Kötelezettségek	5.800,0	4.300,0
III. Értékpapírok	-	50,0	Rövidlejáratú kötelezettségek	2.300,0	1.800,0
IV. Pénzeszközök	500,0	400,0	Hosszú lejáratú kötelezettségek	3.500,0	2.500,0
Eszközök összesen	10.500,0	9.800,0	Források összesen	10.500,0	9.800,0

2.1. Mi lehet az oka annak, hogy csökkent a vállalkozás vagyona? _____

2.2. Miért csökkenhetett a befektetett eszközök állománya? _____

2.3. Hogyan értékeli, hogy csökkentek a készletek, és 10%-kal emelkedtek a követelések? _____

2.4. Miért nőtt a saját tőke értéke? _____

2.5. Mi az oka az eredménytartalék csökkenésének? _____

2.6. Csökkentek a kötelezettségek. Ezt hogyan értékeli? _____

3. feladat

Sorolja be a megfelelő helyre tett X jellel az alábbiakat!

Megnevezés	Eszközök	Források
Házipénztár		
Bolti árukészlet		
Számológép		
Jegyzett tőke		
Céltartalék		
Tőketartalék		
Követekések		
Kötelezettségek		
Értékpapírok		
Eredménytartalék		
Vagyoni értékű jogok		
Mérlegszerinti eredmény		
Ingatlanok		
Rövidlejáratú, forgóeszközhitel		
Bankszámla		
Beruházási hitel		
Építési telek		
Vevők tartozásai		
Szállítói kötelezettségek		
Anyagok		

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Eszközök (aktívák)	2009	2010	Források (passzívák)	2009	2010
A Befektetett eszközök	<i>1.600,0</i>	2.000,0	D. Saját tőke	<i>3.700,0</i>	<i>4.150,0</i>
I. Immateriális javak	280,0	280,0	Jegyzett tőke	<i>1500,0</i>	1500,0
II. Tárgyi eszközök	1.320,0	<i>1.220,0</i>	Tőketartalék	500	500,0
III. Befektetett pénzügyi eszközök	-	500,0	Eredménytartalék	1.000,0	1700,0
B. Forgóeszközök	<i>4.060,0</i>	4.100,0	Mérleg szerinti eredmény	700,0	<i>450,0</i>
I. Készletek	2.800,0	3.000,0	E. Céltartalékok	300,0	450,0
II. Követelések	500,0	350,0	F. Kötelezettségek	1.660,0	1500,0
III. Értékpapírok	-	100,0	Rövidlejáratú kötelezettségek	<i>460,0</i>	<i>600,0</i>
IV. Pénzeszközök	760,0	<i>650,0</i>	Hosszú lejáratú kötelezettségek	1.200,0	900,0
Eszközök összesen	<i>5.660,0</i>	<i>6100,0</i>	Források összesen	<i>5.660,0</i>	<i>6100,0</i>

2009.

Befektetett eszközök: $280 + 1320 = 1.600$ ezer Ft

Forgóeszközök: $2000 + 500 + 760 = 4.060$ ezer Ft

Eszközök összesen: $1600 + 4060 = 5.660$ ezer Ft

Források összesen = Eszközök összesen

Sajáttőke: $5660 - 1660 - 300 = 3.700$ ezer Ft

Jegyzett tőke: $3700 - 500 - 1000 - 700 = 1.500$ ezer Ft

Rövidlejáratú kötelezettségek: $1660 - 1200 = 460$ ezer Ft

2010.

Tárgyi eszközök: $2000 - 280 - 500 = 1.220$ ezer Ft

Pénzeszközök: $4100 - 3000 - 350 - 100 = 650$ ezer Ft

Összes eszköz: $2000 + 4100 = 6.100$ ezer Ft

Források összesen = Eszközök összesen

Saját tőke: $6100 - 1500 - 450 = 4.150$ ezer Ft

Mérlegszerinti eredmény: $4150 - 1500 - 500 - 1700 = 450$ ezer Ft

Rövidlejáratú kötelezettségek: $1500 - 900 = 600$ ezer Ft

2. feladat

2.1. Mi lehet az oka annak, hogy csökkent a vállalkozás vagyona?

Ebben közrejátszott a negatív mérlegszerinti eredmény, amely csökkentette a vagyon forrás oldalát, illetve jelentős mértékben csökkentek a vállalkozás kötelezettségei is, ami az idegen források igénybevételének csökkenését jelenti, és előnyös változás.. A forrás oldal csökkenését a tárgyi eszközök értékének csökkenése illetve a készletek és pénzeszközök csökkenése ellensúlyozta, hogy egyensúlyban maradjon az eszköz és forrás oldal.

2.2. Miért csökkenhetett a befektetett eszközök állománya?

A befektetett eszközök csökkenése a tárgyi eszközök csökkenése miatt következett be. A tárgyi eszközök csökkenésének oka pedig feltételezhetően az elszámolt értékcsökkenés (amortizáció).

2.3. Hogyan értékeli, hogy csökkentek a készletek és 10%-kal emelkedtek a követelések?

A készletek csökkenése feltehetően az árukészletek csökkenése miatt következett be. Az árukészlet csökkenése lehet pozitív változás is, ha azt jelenti, hogy az eladott árutömeg nagyobb, mint a beszerzett, azaz több árut adtunk el, mint amit beszereztünk, – ami csak úgy lehetséges ha a zárókészlet kisebb, mint a nyitó, – vagy ha a forgási sebesség gyorsulása illetve az árbevétel növekedése mellett történt meg. A követelések növekedése nem egyértelműen pozitív változás, mert bár azt jelenti, hogy az adott termékmennyiséget sikerült értékesíteni, de nem sikerült az ellenértékét még behajtani. Ennek oka lehet a partner fizetési fegyelme, pénzügyi problémája, vagy a hosszú fizetési határidő.

2.4. Miért nőtt a saját tőke értéke?

A saját tőke kizárólag a tulajdonosok által befizetett tőketartalék egy milliós növekedésének köszönhető. A tulajdonosok valószínűleg bíznak a vállalkozásban, és hogy a jövőben nyereségessé válik ismét. Az eredménytartalék pozitív összegéből következtethetünk arra, hogy a vállalkozásnak korábban pozitív mérlegszerinti eredménye volt. A tulajdonosok az "előre menekülést" választották stratégiájuknak.

2.5. Mi az oka az eredménytartalék csökkenésének?

Az eredménytartalék a 2009-es negatív mérlegszerinti eredmény miatt csökkent.

2.6. Csökkentek a kötelezettségek. Hogyan értékeli?

A kötelezettségek csökkenése mindenképpen pozitív változás. A vállalkozás kifizetési tartozásait, csökkenti hitelállományát, s közben megőrzi működőképességét.

3. feladat

Megnevezés	Eszközök	Források
Házipénztár	X	
Bolti árukészlet	X	
Számológép	X	
Jegyzett tőke		X
Céltartalék		X
Tőketartalék		X
Követekések	X	
Kötelezettségek		X
Értékpapírok	X	
Eredménytartalék		X
Vagyoni értékű jogok	X	
Mérlegszerinti eredmény		X
Ingtatlanok	X	
Rövidlejáratú, forgóeszközhitel		X
Bankszámla	X	
Beruházási hitel		X
Építési telek	X	
Vevők tartozásai	X	
Szállítói kötelezettségek		X
Anyagok	X	

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A FINANSZÍROZÁS FOGALMA, FORRÁSAI

A finanszírozás a befektetésekhez szükséges tőkeszükséglet biztosítását, előteremtését jelenti.

A szükséges eszközöket finanszírozhatjuk saját és idegen forrásból. A saját forrás alkalmazása természetesen a legmegfelelőbb és a "legolcsóbb" megoldás. Ha idegen forrást veszünk igénybe, annak mindenképpen van valamilyen külön költsége, például hiteligénybevétele esetén a kamat.

A saját források:

- a jegyzett tőke, a tőketartalék, az eredménytartalék és a mérlegszerinti eredmény,
- az amortizáció.

Az idegen források:

- kölcsön családtól, barátoktól,
- kölcsön más gazdálkodótól,
- bankhitel,
- kölcsön vagy bérlet,
- lízing.

A FINANSZÍROZÁS SAJÁT FORRÁSAI

A vállalkozások saját forrásai a jegyzett tőke, a tőketartalék, az eredménytartalék és a mérlegszerinti eredmény.

A vállalkozás alapítói, tagjai a vállalat létrejöttét pénzbeli és nem pénzbeli hozzájárulásukkal támogatták. Az így befolyt összeg a vállalkozás jegyzett tőkéje.

A tőketartalék a jegyzett tőkén felüli, a tulajdonosok (a tagok) által tartósan rendelkezésre bocsátott – ténylegesen átadott – tőke.

Eredmény tartalék: a korábbi évek mérlegszerinti eredményeinek összege, a felhalmozott mérlegszerinti eredmény.

Mérlegszerinti eredmény: A vállalkozás tárgyévi mérlegszerinti eredménye.

A befektetett tárgyi eszközök elhasználódásának folyamata, az elhasználódás pénzben kifejezett értéke az amortizáció vagy értékcsökkenés.

Az eszközök elhasználódásuk során átadják értéküket a segítségükkel előállított jószágoknak, azaz rövidebb-hosszabb idő alatt megtérülnek. Azok az eszközök, amelyek egy forgalmi időszak alatt megtérülnek, a forgó eszközök közé tartoznak. Ilyenek az áru, a pénz, a termékek csomagolási költsége, stb.

Más eszközök csak több termelési ciklus alatt térülnek meg, ezek a befektetett eszközök közé tartoznak. Ezen eszközök beszerzési értékét a vásárlásuk évében egy összegben nem számolhatják el a vállalkozások költségként (kivétel ez alól a törvényben szabályozott, kis értékű eszközök beszerzése, amelyeket az üzembe helyezésükkel egyidejűleg avultatnak és le is írják értéküket).

Az értékcsökkenés olyan különleges költség, amelyet a vállalat nem kell, hogy más gazdálkodónak kifizessen, és forrást teremt az új eszközök megvásárlására vagy pótlásra, korszerűsítésre, felújításra.

A FINANSZÍROZÁS LEGGYAKORIBB IDEGEN FORRÁSAI: A BANKHITEL ÉS A LÍZING

1. A bankhitel

A hitel a közgazdaságtan értelmezése szerint: egy olyan pénzügyi művelet, amelynek során a hitelező lemond az áru, szolgáltatás azonnali kifizetéséről, vagy közvetlenül pénzt ad az adósnak, aki a hitelszerződésben foglalt határidőre kifizeti a megállapodott összeget, azaz a tartozását. (forrás: www.wikipedia.hu)

Fenti meghatározás alapján a hitelezés történhet kereskedelmi hitel vagy pénzben nyújtott hitel formájában. Kereskedelmi hitelt nyújt a szállító partner, ha átadja az árut, de későbbi fizetési határidőre kéri az áru ellenértékét. A pénzügyi intézetek által nyújtott hitelek pedig pénzben nyújtott hitelek.

Nézzük a pénzügyi intézetektől felvett hitelek jellemzőit!

A hitel felvételekor a vállalkozásnak hosszútávon kell mérlegelnie a hiteltől várt előnyök és annak várható költségeinek hatását a gazdálkodásra. Ezeket a vállalkozó azért vállalja, mivel reméli, hogy a hitel felhasználásával a hitel költségeinél nagyobb bevételre tehet szert, s ily módon profitja nőhet. Szerencsés esetben a hitelből vásárolt eszközök kitermelik a hitel törlesztő részleteit és profitot is eredményeznek. Azonban vannak olyan befektetések, amelyek csak lassan és hosszú idő alatt készülnek el, így a megtérülésük is sokkal lassabb, miközben a hitel visszafizetése többet terhel ró a vállalkozásra. Ilyen hitel lehet pl. egy ingatlan megvásárlásához vagy építéséhez felvett hosszú lejáratú hitel.

Mint említettük, a hitelnek költségei vannak. Ilyen költségek:

- a hitelkamat,
- a hitelbírálati díj,
- a rendelkezésre tartási díj,
- folyósítási jutalék, stb.

A hitelek összehasonlíthatósága érdekében a pénzintézeteknek a THM (teljes hiteldíj mutató) értékét is közzé kell tenniük, nem csak a kamatlábat. A THM tartalmazza a tőkére vetített kamaton felüli költségek értékét is.

A hitelezés menete

- a hitelkérelem benyújtása

A hitelkérelemnek tartalmaznia kell azokat az információkat, melyek alapján a bank dönteni képes a hitel kihelyezésének kockázatáról. Pénzintézetenként eltérő formai kritériumokkal készülnek, de alapvető tartalmuk azonos.

Ezek az adatok:

- a hitelkérő adatai
- a hiteligénybe vételének célja
- a hitel összege,
- a kért futamidő
- a pénzintézet által kért vagy a felajánlott fedezetek, biztosítékok,
- az adós vagyoni pénzügyi helyzetére vonatkozó dokumentumok (pl. adóbevallás, mérleg eredmény kimutatás)
- egyéb adatok (cégbírósi bejegyzés, alapító okirat, aláírási címpéldány)
- főbb gazdálkodási mutatók alakulása
- pénzügyi terv,
- beruházási hitelkérelemnél kell még a beruházás céljának, előkészítésének, és ütemezésének bemutatása, a beruházás tervezett hatásának bemutatása a jövedelmezőségre, a megtérülési idő kalkulációjára, valamint a saját forrás arányára is,

- a **hitelbírálat** során azt vizsgálja a bank, hogy mennyire kockázatos, illetve mennyire biztonságos az adott adós részére a hitelnújtás, mennyire biztosított a hitel visszafizetése, a fedezetek elegendőek-e a hitel összegére, stb. A hitelbírálat során szerepe van annak is, hogy milyen viszonyban van egymással a vállalkozás és a pénzintézet.

A bank likviditási mutatókat számol, ezek közül a leggyakrabban alkalmazott mutatószámok az alábbiak:

- Likviditási ráta: azt fejezi ki, hogy a vállalkozás forgóeszközei mennyiben fedezik a vállalkozás rövid lejáratú tartozásait.

Kiszámítása: $\frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$

Rövid lejáratú kötelezettségek

Az 1,8–2 feletti értéket tekintik a bankok jónak.

- Likviditási gyorsráta: azt fejezi ki, hogy a vállalat pénzeszközei mennyiben fedezik a vállalkozás rövid lejáratú kötelezettségeit.

Kiszámítása: $\frac{\text{Pénzeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$

Rövid lejáratú kötelezettségek

- Likviditási ráta II.

Kiszámítása: $\frac{\text{Pénzeszközök} + \text{Követelések}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$

Rövid lejáratú kötelezettségek

A mutató értéke legalább 1,3–1,5 kell legyen a pozitív elbíráláshoz.

- Likviditási ráta III.
Kiszámítása: $\frac{\text{Pénz+készletek+követelések}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$
- Eladósodottság mértéke: Kifejezi, hogy a saját tőke mennyiben nyújt fedezetet a kötelezettségek teljesítésére.
Kiszámítása: $\frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Saját tőke}}$

- a szerződéskötés és a hitel folyósítása:

A hitelszerződés olyan szerződés, amelyben a bank arra vállal kötelezettséget, hogy az ügyfél részére kölcsönt folyósít, vagy más bankműveletet végez. Tartalmaznia kell:

- az adósra, bankra vonatkozó adatokat,
- hitelnyújtás feltételeit,
- szerződés jogi előírásait, melyet a bank üzletszabályzata, és a Polgárjogi Törvénykönyv tartalmaz,
- egyéb kikötéseket, biztosítékokat,
- aláírásokat, hitelesítést

A szerződés aláírása után következik a hitel folyósítása, mely általában a hitelszámlára történik, így nagyobb összeg esetén a bank ellenőrizni tudja, hogy milyen ütemezésben és milyen célra hívja le az adós a hitel összeget a számlájáról. Ezen a számlán történik a hitel törlesztésének vezetése is, így naprakészen tudhatja mindkét fél a tartozásainak, ill. a hitelnek összegét.

- a kölcsön felhasználásának ellenőrzése a kölcsön visszafizetése:

A bank a tőkekihelyezés ellenőrzésével biztosítja többek között azt, hogy a kért hitelt valóban arra a célra vegyék igénybe, mint amit a hitelszerződésben meghatároztak. A hitelt a meghatározott ütemezésben és határidőre kell visszafizetni. A visszafizetés az adós érdeke is, hiszen késedelmes fizetés esetén a késedelmi kamat tovább növeli a költségeket illetve egyes szerződésekben a késedelmes fizetés következményei szigorúak, pl. egy összegben és azonnal kell visszafizetni a hitel fennmaradó részét.

A hitelek csoportosítása

Időtartama alapján:

- rövidtávú (általában 1 évnél rövidebb),
- középtávú (3–4 éves időszak),
- hosszútávú hitelek (5 év vagy ennél hosszabb futamidőre szólnak).

Célja alapján:

- forgóeszköz hitelek (a váratlanul megnőtt forgóeszköz-igény finanszírozására szolgál, ebből adódóan rövidtávú konstrukció),
- beruházási hitel (befektetések, beruházások megvalósítását finanszírozza, és általában hosszútávú konstrukció)

Egyéb vállalkozói hitel típusok

Rulírozó hitel: A rulírozó hitel segítségével a vállalkozás ismétlődően kölcsönöket vehet fel, a bank által jóváhagyott keret mértékéig. Ezt leginkább akkor veszik igénybe, amikor a cég forgóeszközöket: árukészletet, anyagot kíván vásárolni, de a saját forrásai nem elegendők. A rulírozó hitel törlesztése közben a hitel keret folyamatosan felszabadul, így a vállalat akár újból igénybe veheti azt, a keretösszegig kihasználva. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy az így újból felvett hitelösszeg, bár saját befizetéseiből adódik, de újabb kamatokat von magaután!

Áthidalási hitel: Nevében is benne van: csak ideiglenes tőkeszükséglet finanszírozásáról van szó. A Magyar Fejlesztési Bank az alábbiakat írja róla:

"Forrás" áthidaló tőkehitel⁵

A hitelcél bevezetésével az MFB Zrt. a verseny- és növekedésre képes kis- és középvállalkozások tőke helyzetét erősítő infrastruktúra- és a technológiafejlesztést szolgáló beruházások finanszírozását kívánja elősegíteni. A hitel lehetőséget biztosít arra, hogy visszafizetése tartós idegen forrásként funkcionáljon, ezáltal ne folyamatosan, hanem a futamidő végén az 5-7. évtől kezdődően egyenlő részletekben vagy akár egy összegben lehessen visszafizetni. A konstrukció hasonlóan működik a tőkefinanszírozáshoz, azzal a különbséggel, hogy a hitelfelvevő vállalkozás számviteli nyilvántartásában a forrás hosszú lejáratú kötelezettségként kerül kimutatásra. Azon vállalkozások igényelhetik, ahol a fejlesztések megtérülése hosszabb, legalább 5 éves. Mivel a türelmi idő alatt csak kamatfizetési kötelezettség van, ezáltal a bankköltségek tervezhetőbbé válnak, és a tőketörlesztésre képződő forrásokkal a vállalkozások likviditása növelhető. A Hitelprogram ezen hitelcélja a vállalkozásnak döntési szabadságot biztosít abban, hogy milyen módon képi meg a hitel visszafizetésére szolgáló forrásokat, azaz folyamatosan, vagy a türelmi időt követően egy összegben biztosítja annak fedezetét.

Ellentétben a tőkebefektetéssel az áthidaló tőkehitel esetén az irányítási funkciók (felügyelőbizottság, igazgatóság) továbbra is a vállalkozás tulajdonosai kezében maradnak, a forrást nyújtó szervezet nem vesz részt a társaság közvetlen irányításában.

A finanszírozásról szóló döntés a hitelbírálattal megegyezően történik, ezáltal a forráshoz jutás időtartama rövidebb, mint egy tőkebefektetés esetén, ugyanakkor ellentétben a tőkebefektetéssel az ügyfélnek biztosíték nyújtási kötelezettsége van, amelyet a finanszírozó hitelintézet belső szabályzata alapján határoz meg.

A konstrukció további előnye, hogy alacsonyabb a hozamelvárás mint a tőkebefektetések esetén, és annak mértéke tervezhetőbb.

Áthidaló tőkehitelben a magyarországi székhelyű vállalkozások részesülhetnek, méretkorlátozás nélkül.

⁵ https://www.mfb.hu/vallalkozasfejlesztes/8_hitelcel (2010. július 16.)

Hitel stabil gazdálkodással működő, és növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások számára nyújtható, nem kizárt az újonnan alakult vállalkozások finanszírozása sem.

A finanszírozó hitelintézet határozza meg a megcélzott vállalkozói kört, a preferált nemzetgazdasági területet, a kihelyezhető hitel nagyságát, melynek maximális összege egy vállalkozás esetén 800 millió forint lehet.

A Széchenyi Kártya ²⁶ a legkedvezőbb lehetőség vállalkozása átmeneti pénzügyi gondjainak megoldására. A Széchenyi Kártya a már működő mikro-, kis- és középvállalkozások részére kialakított, kedvezményes kamatozású, állami támogatásban részesített hitelkonstrukció. A konstrukcióban 2010. december 31-ig biztosított a garanciadíj-támogatás, és a jelenleg hatályos kormányhatározat szerint a 2008-ban átadott Kártyák kamatát további 1%-kal állami kamattámogatás csökkenti.

KI IGÉNYELHETI?

A Széchenyi Kártya 2-t olyan mikro-, kis- vagy középvállalkozás igényelheti, amely egyéni vállalkozóként, illetve az üzletszabályzatban meghatározott gazdasági társaságként vagy szövetkezet formájában legalább egy (10 millió forint feletti hitelkeret igénylése esetén két) éve működik. Igénylési feltétel továbbá, hogy a vállalkozásának ne legyen lejárt köztartozása, valamint megfeleljen a Széchenyi Kártya Üzletszabályzatban meghatározott egyéb feltételeknek.

2. A lízing

Manapság gyakran hallott fogalom a lízing, halljuk, hogy a szomszéd lízingeli az új autóját, egyik piaci üzletfelünk lízingeli a gyártó gépsort, ahogy azt is, hogy bankok kínálnak kedvező lízinglehetőségeket. De mit is jelent valójában a lízing.

A lízing részben egy tartós bérleti jogviszony, részben pedig tisztán részletre vásárlás. Ez a kétféle aspektus tükrözi a lízing két alaptípusát:

- az operatív lízinget és
- a pénzügyi lízinget.

A lízing olyan ügylet a két vagy több fél között, mely során egy eszköz használati jogát lízingdíj fejében átadja az eszköz tulajdonosa a lízingbe vevőnek.

A lízing, mint ügylet mindig lízingszerződéssel jön létre. A lízing szerződés tartalmazza az ügylet résztvevőinek megnevezését és az ügylet jellemzőit, mint pl. a lízing típusa, az eszköz pontos megnevezése, azonosításra alkalmas jellemzői, az ügylet futamideje, a fizetendő lízingdíj, a fizetési határidő, stb. és az aláírásokat.

⁶ <http://www.szkartya.hu/> (2010. július 17.)

A lízing alaptípusai

Az operatív lízing

Tulajdonképpen bérleti szerződés, mely során a lízingbe vevő a tárgyat lízingdíj fejében használja. A cél nem a tulajdonszerzés, hanem az eszköz használata. A lízing futamidejének végén a lízingelő visszaszolgáltatja az eszközt a lízingbe adónak.

Az eszköz üzemeltetési és kezelési költségeit megosztják egymás között a szerződő felek. Az eszköz a lízingbeadó tulajdonában marad.

Pénzügyi lízing

A pénzügyi lízing már egy pénzügyi konstrukció, melynek célja az eszköz megszerzése. A *zártvégű* lízing esetén a tárgy automatikusan a bérlő tulajdonába kerül, míg a *nyíltvégű* lízing esetén a bérlő eldöntheti, hogy megvásárolja-e az eszközt vagy egy általa megjelölt harmadik személy juthat hozzá.

Az eszköz költségei a bérlőt terhelik, az eszköz az ő tulajdonában van.

Egyéb lízing fajták

Vissz lízingelés

Lényege, hogy az eszköz gyártója eladja az eszközt a lízingcégnek, aki kifizeti a vételárat, majd az eszközt a gyártó a továbbiakban lízingeli. A meglévő vagyontárgy hasznosításával tőkéhez juthatnak. Ezzel a konstrukcióval azonnal és kockázatmentesen nagyobb tőkeösszeghez juthat. Ilyen eszköz lehet pl. egy ipari daru.

Allízing

Amikor a lízingbe vevő tovább lízingelteti az eszközt, s nem saját maga használja. Természetesen a két összeg közti különbözetért teszi mindezt.

A lízing előnyei:

- a lízingelőnek lízingelt eszközt nem kell nagy összegű tőkebefektetéssel megvásárolni, elegendő a lízingdíjat kifizetni, azaz kíméli a működőtőkét, saját tőke állományt,
- a lízingelt eszköz használata során kitermeli a lízingdíjat, így várhatóan nem okoz nagy többletköltséget a lízingelőnél, hanem a lízing ideje alatt már profitot is termel,
- a lízing elbírálása gyorsabb, mint a hitelkérelmeké, kevesebb dokumentáció szükséges hozzá,
- a lízingelt eszköz mindig a legkorszerűbbek közül való, így gyorsabban lehet követni a technikai fejlődést, amely olyan iparágakban nagyon fontos, ahol gyors a technikai avulás,
- a lízingdíj költségként elszámolható,

AZ ÁRUFORGALMI TEVÉKENYSÉG HATÁSA A VAGYONRA

- az eszköz, maradványértéken megvásárolható (zárt végű lízing), illetve maradványértéken a lízingelt eszközt megvásárolhatják (nyílt végű lízing), vagy új eszköz lízingelésébe fognak,
- a lízingbe adó számára biztosíték maga az eszköz, mivel az továbbra is a tulajdonában marad.

Összefoglalásként válasz a felvetett esetre

A vállalkozás biztonságos elindításához szükséges még 2.500 ezer Ft. Ezt elsősorban a családtól és a barátoktól kell pótolni. Ha ez nem lehetséges, akkor lehet mérlegelni a bankhitelek illetve a lízingelés előnyeit, hátrányait, várható hatását a gazdálkodásra.

A tőkeszükséglet csökkenthető pl. használt berendezési tárgyak megvásárlásával, esetlegesen bizonyba átvehető árukészlet értékével, a szállítók támogatásként átadott berendezési tárgyaival, amelyeket már nem kell megvásárolni, stb.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Tanulmányozza át az alábbi táblázatot⁷, mely a különböző finanszírozási lehetőségeket hasonlítja össze, majd válaszoljon a feltett kérdésekre!

Megnevezés	Kölcsön	Pénzügyi lízing	Bérlés
Kinek érdemes választani az egyes finanszírozási módokat?	magánszemélyeknek, egyéni vállalkozóknak, társas vállalkozásoknak, egyéb gazdálkodó szervezeteknek	magánszemélyeknek, egyéni vállalkozóknak, társas vállalkozásoknak, egyéb gazdálkodó szervezeteknek	egyéni vállalkozóknak, társas vállalkozásnak
Ki a vagyontárgy tulajdonjoga a futamidő alatt?	a kölcsönfelvevő	a lízingbe adó	a bérlő
Mikor szerzi meg az ügyfél a vagyontárgy tulajdonját?	a futamidő elején	zárt végű pénzügyi lízing esetén, a futamidő végén automatikusan, nyílt végű pénzügyi lízing esetén, a futamidő végén választása szerint	nem szerzi meg
Kinek a könyveiben szerepel a vagyontárgy?	a kölcsönfelvevőben	a lízingbe vevőben	a bérlőben
*Amortizáció értékének elszámolása kinél történik?	a kölcsönfelvevőnél	a lízingbe vevőnél	a bérlőnél

⁷ Forrás: <http://www.pszaf.hu/fogyasztoknak/lizing> (2010. július 14.)

*Milyen módon történik a havi díjak elszámolása?	a törlesztő részlet kamatrésze pénzügyi ráfordításként számolható el, tőkerésze a tartozást csökkenti	a lízingdíj kamatrésze pénzügyi ráfordításként számolható el, tőkerésze a tartozást csökkenti	a bérleti díj költségként számolható el
*Milyen módon történik a tőkerész ÁFA tartalmának ügyfél által történő visszaigénylése?	a futamidő elején	zárt végű pénzügyi lízing esetén, a futamidő elején, nyílt végű lízingnél a futamidő során az egyes lízingdíjak tőkerésze alapján	a futamidő alatt a bérleti díjak tartalmának megfelelően

*Vállalkozások esetén

Mit jelentenek az alábbi kifejezések?

- futamidő: _____

- törlesztő részlet: _____

- pénzügyi ráfordítás: _____

- kamat: _____

2. Tanulmányozza az alábbi vagyonszámvetést (2. fejezet 2. feladat), majd számítsa ki az ebből lehetséges likviditási mutatókat.

Kerekítési pontosság. 2 tizedes

Írásban is elemezze a kapott eredményeket!

AZ ÁRUFORGALMI TEVÉKENYSÉG HATÁSA A VAGYONRA

Egy vállalkozás vagyonmérlege

(adatok ezer Ft-ban)

Eszközök (aktívák)	2009	2010	Források (passzívák)	2009	2010
A Befektetett eszközök	5.000,0	4500,0	D. Saját tőke	4.400,0	5.200,0
I. Immateriális javak	200,0	200,0	Jegyzett tőke	3.500,0	3.500,0
II. Tárgyi eszközök	4.500,0	3970,0	Tőketartalék	200,0	1.200,0
III. Befektetett pénzügyi eszközök	300,0	330,0	Eredménytartalék	1.200,0	700,0
B. Forgóeszközök	5.500,0	5.300,0	Mérleg szerinti eredmény	-500,0	-200,0
I. Készletek	4.500,0	4300,0	E. Céltartalékok	300,0	300,0
II. Követelések	500,0	550,0	F. Kötelezettségek	5.800,0	4.300,0
III. Értékpapírok	-	50,0	Rövidlejáratú kötelezettségek	2.300,0	1.800,0
IV. Pénzeszközök	500,0	400,0	Hosszú lejáratú kötelezettségek	3.500,0	2.500,0
Eszközök összesen	10.500,0	9.800,0	Források összesen	10.500,0	9.800,0

Számításait az alábbi helyen vezesse le!

MUNKKAMÉNY

Megoldás

1.

– **futamidő:** A betét lekötésének időtartama, vagy a hitel felvételének kezdő és visszafizetésének a záró időpontja között eltelt időtartam. Értékpapírok esetén, mint pl. kötvény, a kibocsátás és a visszavásárlás közötti időtartam.

" Futamidő:⁸Az a szerződésben rögzített időtartam, amely alatt az ügyfélnek a kölcsönt vissza kell fizetnie, és amely időszakban az adós a folyósított kölcsönösszeg után kamatot fizet. A futamidő kezdőnapja a kölcsön folyósításának napja, e nap egyben az első kamatperiódus és az első ügyleti év kezdő napja. A futamidő utolsó napja a lejárat napja. Rövid lejáratú hitelek, az éven belüli, középlejáratú az 1–5 év közötti, míg hosszú lejáratú az 5 évnél hosszabb futamidejű hitelek."

– **törlesztő részlet**⁴: "A felvett hitel után fizetendő kamat és tőketörlesztés együttes, meghatározott rendszerességgel és összegben az ügyfél által, a futamidő alatt fizetendő összeg."

– **pénzügyi ráfordítás:** az eredménykimutatásban a pénzügyi eredmény képzéséhez szükséges egyik adat. Ide tartoznak a fizetett kamatok és az árfolyamveszteség.

– **kamat:** a kölcsön adott pénztőke ára, az adós fizeti a hitelezőnek. Általában éves időszakra és a hitel összegének %-ában adják meg mértékét. Ez a kamatláb.

" A kamat⁴: Az adós által az igénybe vett kölcsön használatáért a kölcsönnyújtónak fizetendő, rendszerint időarányosan térítendő pénzösszeg. A kölcsönadott pénz ára. A kamat az egyedi Kölcsönszerződésben meghatározott, éves százalékban kifejezett ügyleti kamatláb alkalmazásával kerül kiszámításra."

2.

Likviditási ráta I: Forgóeszközök

Rövid lejáratú kötelezettségek

2009: $5500/2300=2,39$

2010: $5300/1800=2,94$

A vállalat likviditása javult, 2010-ben már a forgóeszközök 2,94-szer nagyobb értékűek voltak, mint a rövidlejáratú kötelezettségek, míg ez a mutató 2009-ben 2,39 volt. A forgóeszközök állománya tehát majdnem háromszorosan fedezi a rövidlejáratú kötelezettségeket. A mutató jónak mondható.

Likviditási gyorsráta: Pénzeszközök

Rövid lejáratú kötelezettségek

2009: $500/2300= 0,22$

⁸ http://www.hitel-ajanlatok.hu/hitel_fogalomtar

$$2010: \quad 400/1800 = 0,22$$

A mutató értéke nem változott, mindkét évben a pénzkészletek a rövidlejáratú kötelezettségeknek 22%-át fedezték.

Likviditási ráta II. $\frac{\text{Pénzeszközök} + \text{Követelések}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$

$$2009: \quad 500+500/2300 = 0,43$$

$$2010: \quad 400+550/1800 = 0,53$$

A vállalat gyorsan pénzzé tehető eszközei a rövidlejáratú kötelezettségeket javuló mértékben fedezik, 2009-ben 43%-ban, 2010-ben már 53%-ban nyújtott fedezetet. Ennek oka valószínűleg az, hogy a vállalkozás a mérlegkészítés időpontjában árukészletekbe fektette pénzeszközeit. Így azok a likviditási mutatók, melyek a készletekkel is kalkulálnak jók. Ez a mutató nem éri el ugyan a megfelelő mértéket, de az egyéb likviditási mutatók jó értékűek.

Likviditási ráta III.: $\frac{\text{Pénz+készletek+követelések}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$

$$2009: \quad 500+4500+500/2300 = 2,39$$

$$2010: \quad 400+4300+550/1800 = 2,92$$

A pénzkészletek, követelések és készletek értéke a rövid lejáratú kötelezettségeket több mint kétszeresen, majdnem háromszorosan is fedezik, így a mutató jónak mondható.

Eladósodottság mértéke: $\frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Saját tőke}}$

$$2010: \quad 5800/4400 = 1,31$$

$$2010: \quad 4300/5200 = 0,83$$

A vállalkozás saját tőkéjét 2009-ben 31%-al haladta meg a kötelezettségek értéke, mely mutató sokat javult 2010-re, mikor is a saját tőke már 83%-os fedezetet nyújtott a kötelezettségekre.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Melyik lízingtípusra jellemzőek az alábbi állítások? A megfelelő oszlopba tett X jellel jelölje!

Jellemzők	Operatív lízing	Pénzügyi lízing
A futamidő végén automatikusan a bérlő tulajdona lesz az eszköz		
A cél az eszköz használata és nem a tulajdonszerzés		
Az eszköz a futamidő végén, maradványértéken megvehető		
Lízingdíjat kell fizetni		
A cél a tulajdonszerzés		
Lízingszerződéssel jön létre		
Pénzügyintézet közreműködés szükséges		
A működtetés költségeit, a karbantartást a lízingbe adó vállalja		
A lízingelő könyveiben szerepel az eszköz		
A lízingbe adó könyveiben szerepel az eszköz		
A futamidő végén az eszközt visszaszolgáltatja a bérlő		

2. feladat

Tekintsük át likviditási szempontból a II. fejezet 1. feladatának vagyonmérlegét!

Eszközök (aktívák)	2009	2010	Források (passzívák)	2009	2010
A Befektetett eszközök	1.600,0	2.000,0	D. Saját tőke	3.700,0	4.150,0
I. Immateriális javak	280,0	280,0	Jegyzett tőke	1.500,0	1.500,0
II. Tárgyi eszközök	1.320,0	1.720,0	Tőketartalék	500	500,0
III. Befektetett pénzügyi eszközök	-	500,0	Eredménytartalék	1.000,0	1.700,0
B. Forgóeszközök	4.060,0	4.100,0	Mérleg szerinti eredmény	700,0	450,0
I. Készletek	2.800,0	3.000,0	E. Céltartalékok	300,0	450,0
II. Követelések	500,0	350,0	F. Kötelezettségek	1.660,0	1.500,0
III. Értékpapírok	-	100,0	Rövidlejáratú kötelezettségek	460,0	600,0
IV. Pénzeszközök	760,0	650,0	Hosszú lejáratú kötelezettségek	1.200,0	900,0
Eszközök összesen	5.660,0	6100,0	Források összesen	5.660,0	6100,0

AZ ÁRUFORGALMI TEVÉKENYSÉG HATÁSA A VAGYONRA

Számítsa ki a likviditás lehetséges mutatóit az alábbi adatok alapján!

Kerekítési pontosság: 2 tizedes.

A kiszámított mutatókat szövegesen is elemezze.

Számításait az alábbi helyen jelölje ki!

3. feladat

Soroljon fel néhány lehetséges eszközfinanszírozási módot, majd írja melléjük előnyeiket és hátrányait is.

Finanszírozási mód	Előnyei	Hátrányai

4. feladat

Húzza alá azokat a kifejezéseket, melyekkel az előző fejezetben ismerkedett meg!

Az Erste Leasing az eszközfinanszírozási üzletágán belül új és használt nagyhaszon-
gépjárművek, termelőgépek, – berendezések (pl. nyomdaipari gépek, építőipari gépek,
targoncák) beszerzéséhez nyújt lízingfinanszírozást Magyarországon bejegyzett gazdasági
társaságok és egyéni vállalkozók részére.

Az Erste Leasing által kínált finanszírozási lehetőségek:

Zártvégű pénzügyi lízing

- HUF-bázis, változó kamatozású (BUBOR)
- Deviza-bázis (EURO / CHF), változó kamatozású (EURIBOR / CHF LIBOR)

Operatív lízing

- HUF-bázis, változó kamatozású (BUBOR)
- Deviza-bázis (EURO / CHF), változó kamatozású (EURIBOR / CHF LIBOR)

Szolgáltatásunk a fenti eszközök finanszírozása esetén:

- minimális finanszírozás: 500.000 forint,
- futamidő: 12–72 hónap,
- törlesztés: havonta, egyenlő részletekben.

(forrás: <http://www.ersteleasing.hu/eszkoz.php> (2010. július 16.)

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Jellemzők	Operatív lízing	Pénzügyi lízing
A futamidő végén automatikusan a bérlő tulajdona lesz az eszköz		X
A cél az eszköz használata és nem a tulajdonszerzés	X	
Az eszköz a futamidő végén, maradványértéken megvehető	X	
Lízingdíjat kell fizetni	X	X
A cél a tulajdonszerzés		X
Lízingszerződéssel jön létre	X	X
Pénzügyi közreműködés szükséges		X
A működtetés költségeit, a karbantartást a lízingbe adó vállalja	X	
A lízingelő könyveiben szerepel az eszköz		X
A lízingbe adó könyveiben szerepel az eszköz	X	
A futamidő végén az eszközt visszaszolgáltatja a bérlő	X	

2. feladat

Likviditási ráta I: Forgóeszközök

Rövid lejáratú kötelezettségek

- 2009: $5500/2300=2,39$
- 2010: $5300/1800=2,94$

A vállalat likviditása javult, 2010-ben már a forgóeszközök 2,94-szer nagyobb értékűek voltak, mint a rövidlejáratú kötelezettségek, míg ez a mutató 2009-ben 2,39 volt. A forgóeszközök állománya tehát majdnem háromszorosan fedezi a rövidlejáratú kötelezettségeket. A mutató jónak mondható.

Likviditási gyorsráta: Pénzeszközök

Rövid lejáratú kötelezettségek

- 2009: $500/2300=0,22$
- 2010: $400/1800=0,22$

A mutató értéke nem változott, mindkét évben a pénzkészletek a rövidlejáratú kötelezettségeknek 22%-át fedezték.

Likviditási ráta II. Pénzeszközök + Követelések

Rövid lejáratú kötelezettségek

- 2009: $500+500/2300= 0,43$
- 2010: $400+550/1800= 0,53$

A vállalat gyorsan pénzzé tehető eszközei a rövidlejáratú kötelezettségeket javuló mértékben fedezik, 2009-ben 43%-ban, 2010-ben már 53%-ban nyújtott fedezetet. Ennek oka valószínűleg az, hogy a vállalkozás a mérlegkészítés időpontjában árukészletekbe fektette pénzeszközeit. Így azok a likviditási mutatók, melyek a készletekkel is kalkulálnak jók. Ez a mutató nem éri el ugyan a megfelelő mértéket, de az egyéb likviditási mutatók jó értékűek.

Likviditási ráta III.: PéNZ+készletek+követelések

Rövid lejáratú kötelezettségek

- 2009: $500+4500+500/2300= 2,39$
- 2010: $400+4300+550/1800= 2,92$

A pénzkészletek, követelések és készletek értéke a rövid lejáratú kötelezettségeket több mint kétszeresen, majdnem háromszorosan is fedezik, így a mutató jónak mondható.

Eladósodottság mértéke: Kötelezettségek

Saját tőke

- 2010: $5800/4400= 1,31$
- 2010: $4300/5200= 0,83$

A vállalkozás saját tőkéjét 2009-ben 31%-al haladta meg a kötelezettségek értéke, mely mutató sokat javult 2010-re, mikor is a saját tőke már 83%-os fedezetet nyújtott a kötelezettségekre.

3. feladat

Tanulónként eltérő megoldások születhetnek, íme néhány a lehetséges megoldások közül:

Finanszírozási mód	Előnyei	Hátrányai
Saját forrás	Nincs külön költsége	Nagy tőkelekötés, hosszabb időre
Lízing	Nincs nagy tőkelekötés, gyorsabb, mint a bankhitel, stb.	Az eszköz a bérbe adó tulajdona
Kölcsön barátoktól	Nincs kamata	Feszültségek a barátok között

4. feladat

Az Erste Leasing az eszközfinanszírozási üzletágán belül új és használt nagyhaszon-gépjárművek, termelőgépek, – berendezések (pl. nyomdaipari gépek, építőipari gépek, targoncák) beszerzéséhez nyújt lízingfinanszírozást Magyarországon bejegyzett gazdasági társaságok és egyéni vállalkozók részére.

Az Erste Leasing által kínált finanszírozási lehetőségek:

Zártvégű pénzügyi lízing

- HUF-bázis, változó kamatozású (BUBOR)
- Deviza-bázis (EURO / CHF), változó kamatozású (EURIBOR / CHF LIBOR)

Operatív lízing

- HUF-bázis, változó kamatozású (BUBOR)
- Deviza-bázis (EURO / CHF), változó kamatozású (EURIBOR / CHF LIBOR)

Szolgáltatásunk a fenti eszközök finanszírozása esetén:

- minimális finanszírozás: 500.000 forint,
- futamidő: 12–72 hónap,
- törlesztés: havonta, egyenlő részletekben.

forrás: <http://www.ersteleasing.hu/eszkoz.php> (2010. július 16.)

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

2000. évi C. törvény a számvitelről

2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról

24/1995. (XI. 22.) PM rendelet a számla, egyszerűsített számla és nyugta adóigazgatási azonosításáról, valamint a nyugta adását biztosító pénztárgép és taxaméter alkalmazásáról

www.apenh.hu

www.penzugysziget.hu

AJÁNLOTT IRODALOM

Horváthné Herbáth Mária, Stágel Imréné: Kereskedelmi és vállalkozási ismeretek, rendelési szám:21017 Műszaki Könyvkiadó, Budapest

A(z) 0003–06 modul 007–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 341 01 0000 00 00	Kereskedő, boltvezető
51 213 01 0010 51 01	Eseményrögzítő
51 213 01 0010 51 02	Filmlaboráns
52 341 05 1000 00 00	Kereskedő
52 341 05 0100 52 01	Bútor- és lakástextil-kereskedő
52 341 05 0100 52 02	Élelmiszer- és vegyiáru-kereskedő
52 341 05 0100 52 03	Ruházati kereskedő
52 341 07 0000 00 00	Kultúrcikk-kereskedő
52 725 01 0000 00 00	Látszerész és fotócikk-kereskedő
33 341 03 0010 33 01	Építőanyag-kereskedő
33 341 03 0010 33 02	Épületgépészeti anyag- és alkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 03	Járműalkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 04	Villamossági anyag- és alkatrész-kereskedő
51 341 01 0000 00 00	Műszacikkk-kereskedő
31 341 04 0000 00 00	Vegyesiparcikk-kereskedő
31 341 04 0100 31 01	Agrokémiai és növényvédelmi kereskedő
31 341 04 0100 31 02	Gyógynövénykereskedő
31 341 04 0100 31 03	Piaci, vásári kereskedő
31 341 04 0100 31 04	Sportszer- és játékkereskedő
33 215 02 0000 00 00	Virágkötő, -berendező, virágkereskedő
33 215 02 0100 33 02	Virágkereskedő

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

15 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató